

Latvijas Universitāte
Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte

Mācību saturs tēmai “Mājas vide” mājturībā, pamatskolā

Maģistra darbs

Autors: Pedagoģijas maģistra studiju programmas
Vispārīgā pedagoģija
maģistrante Lana Bikavniece
apliec.nr. SK Mā 980030
Zinātniskā vadītāja: Māra Urdziņa – Deruma
Dr. paed. Docente

Rīga 2006

SATURS

Ievads	
1.Mācību satura atlasē teorētiskie aspekti	8
2. Mājturības priekšmeta tēmas “Mājas vide” mācību satura izvērtējums	16
2.2 Mājturības priekšmeta mācīšanas mērķu un uzdevumu maiņa laikposmā no 1991.g.-2006.g.	16
2.3 Mājturības mācību priekšmeta uzdevumi, kas attiecas uz tēmu “Mājas vide” saskaņā ar mācību priekšmeta pamatizglītības standartu (izdots 2004.g.) un mācību priekšmeta programmas paraugu (izdots 2005.g.)	19
2.4 Tēmas “Mājas vide” mācību satura izvērtējums atbilstoši pamatizglītības standartam	20
2.5 Tēmas “Mājas vide” mācību satura izvērtējums atbilstoši Mājturības programmu paraugiem	21
2.6 Skolotāju, vecāku un skolēnu viedokļu izziņāšana par tēmas “Mājas vide” saturu	22
3. Mājturības priekšmeta, mācību tēmas “Mājas vide” satura izveide	35
3.1 Mācību tēmas “Mājas vide” tematiskais plāns	38
3.2 Mācību tēmas “Mājas vide” sadale pa klasēm	44
3.3 Mācību tēmas “Mājas vide” mācību metodika	45
3.4 Mācību tēmas “Mājas vide” uzdevumi un darba lapas, to apraksts	50
4. Ekspertu viedoklis par izveidoto saturu tēmai “Mājas vide”	59
Nobeigums	62
Izmantotās literatūras saraksts	64
Kopsavilkums latviešu valodā	67
Kopsavilkums angļu valodā	68
Pielikumi	69
Pielikums nr.1 – Anketas	
Pielikums nr.2 – Uzdevumi un darba lapas tēmai “Mājas vide”	
Pielikums nr.3 – Ekspertu anketas un vērtējums	

Ievads

Latvijas sabiedrībā aktuālās vērtības nosaka prioritātes mācību saturam skolās, kā arī mājturībai. Skola kā socializācijas institūcija atspoguļo reālās sabiedrības modeli un veic esošās sabiedrības reproducēšanas funkciju. Šis laiks noteikti nav īpaši labvēlīgs mājturības priekšmetam, jo priekšstati par to, ko var dot mācību priekšmets sabiedrībai, ir dažādi. Šobrīd, kad notiek gan standarta, gan programmas maiņa ir skaidri redzams, cik krasa atšķirība ir starp mājturības priekšmeta saturu, mērķiem, uzdevumiem šodien un, piemēram, divus gadus atpakaļ.

Jau latviešu pedagogs Kārlis Dēķēns (1866-1942) uzskatīja, ka kultūras dzīvē ne atsevišķam indivīdam, ne tautai, ne arī visai cilvēcei uz vietas stāvēšanas nav: katra apstāšanās ir jau atpakaļ palikšana. Katra paaudze atrod jau savu apkārtni, savu tautu zināmā kultūras stāvoklī, kurā viņa iedzimst un ieaug jau no mazām dienām. [8]

Bērnu veido dažādo mācību priekšmetu saturs, vērtības un attieksmes. Skola strādā saskaņā ar sabiedrību. Tehnoloģiskā sabiedrība balstās uz empīriskām zinātnēm un zināšanas pašas kļūst par vērtību. Skola, kurā tiek likts uzsvars uz zināšanām un prasmēm, iekļaujas tehnoloģiskā sabiedrībā.

Mācību saturs aug un attīstās reizē ar skolu un ne tikai vien savā kvantitatē, bet arī kvalitātē saskaņā ar attiecīgā laikmeta pedagoģiskajām un didaktiskajām prasībām. Mācību priekšmeta saturu diktē kultūras dzīve un pārdzīvojamā laikmeta prasības. Skolēni mācās labāk, ar lielāku interesi, ja mācību procesa pamatā un saturā ir skolēna praktiskās dzīves pieredze.

Mājturības priekšmetā skolēni gūst zināšanas par to, kā pilnveidot savu dzīves vidi. Mājturība ir tā, kas apvieno visus mācību priekšmetus vienā kopveselumā, kur zinātne tiek saistīta ar reālo dzīvi. Mājturības priekšmeta saturs ir saistīti ar matemātiku, rasēšanu, ķīmiju, fiziku, ģeogrāfiju, vēsturi, mūziku, ekonomikas pamatiem, bioloģiju, veselības mācību, vizuālo mākslu. "Skolēni gūst izpratni par cilvēka dzīves vidi, tās komponentu un ietekmējošo faktoru kvalitātes kritērijiem, veido prasmes personīgās mājturības organizēšanā, mājas darbu plānošanā un to veikšanā, kā arī veido prasmes izstrādājumu izgatavošanas tehnoloģiju praktiskai un radošai lietošanai." [25] Skolēni ir tā sabiedrības daļa, kuri jau tuvākajā nākotnē veidos paši savu mājturību, mājas vidi.

J. A. Students uzskata, ka, audzinot un izglītojot cilvēku intelektuāli, sociāli un politiski lielākoties izkopjam viņa prātu vai arī tās gara dāvanas, kas stāv ciešā sakarā ar prāta spriedumiem. Estētiskā audzināšana un izglītošana apskaidro sirdi un izdaiļo dvēseli.

Mājturības stundās skolēni vistiešākajā veidā saņem izpratni un zināšanas no sava skolotāja, jo mācību saturā skolotājam ļauta zināmā mērā brīvība, izvēloties piemērus, tehnikas, kas viņam tuvi. Tā ir skolotāja iespēja būt radošam, mācot savu priekšmetu, bet tai pat laikā skolotājam ir grūti savā darbā atdalīt personisko no profesionālā. Skolotājam, skolai ir nepārtraukti jāpiemērojas pārmaiņām sabiedrībā, jo tās galvenais uzdevums ir un paliek cilvēces pieredzes vērtību tālāk nodošana un tādēļ ir aktuāls jautājums par mācību satura atlases kritērijiem un tā realizēšanas iespējas.

Telpa, vide, kurā uzturamies tiek uzskatīta par mājām. Gan dzīvoklis ir mājas, gan pilsēta, kurā dzīvojam, ir mājas. To nemitīgi pilnveidojam un uzlabojam. Mūsdienās mājokļa labiekārtošana un uzturēšana ir viens no eksistences stūrakmeņiem - stils, mēbeles, elektrotehnika, telpaugi, kopšana utt. lielākā daļa reklāmu masu saziņas informācijas avotos ir par to kā uzlabot savu vidi, to kopjot, iekārtojot interjeru, kā labiekārtot apkārtni, cīnīties ar vides piesārņotājiem.

Uzsākot pedagoģisko darbību 2003. gadā Rīgas Franču licējā par mājturības skolotāju pamatskolā, un izstrādājot tematisko plānu mācību gadam, autore saskārās ar tēmas "Mājas vide", vai arī tai ir cits nosaukums "Mājoklis", mācību satura nepilnībām un daļēju neatbilstību reālai dzīvei un skolēnu interesēm. Apspriežoties ar kolēģiem, t.i., citiem mājturības skolotājiem, autore secināja, ka tēma "Mājas vide" nav aktuāla un parasti tiek atstāta novārtā. Šo faktu pierāda arī tas, ka uz šo brīdi portālā www.skolotajs.lv, kur skolotājiem ir iespēja dalīties pieredzē, publicējot savus uzdevumus, pārbaudes darbus un pārdomas ir atrodami arī tematiskie plāni. Tos analizējot, autore secināja, ka tēma "Mājas vide" tiek iekļauta kā pēdējā mācību semestra noslēgumā. No pieredzes ir zināms, ka pēdējā semestra stunda var nenotikt. Līdz ar to tēmas apguve pakļauta nejaušībai, kā arī skolēnu domas par brīvlaiku ir papildus apgrūtinājums uzmanības piesaistei un noturībai tēmas "Mājas vide" apgūvē.

Mājturības mācību grāmatās informācija par tēmu "Mājas vide" ir taču tā ir daļēji novecojusi. Tāpat arī sniegtā informācija ir atšķirīga, nav piedāvātas darba lapas skolēniem, kas atvieglotu tēmas apguvi. Pētījuma praktiskā nozīmē ir tāda, ka autore ir izstrādās mācību saturu tēmai "Mājas vide", uzdevumus un darba lapas skolēniem.

Pētījuma objekts – mācību satura atlase un izveide

Pētījuma priekšmets – mācību tēmas "Mājas vide" saturs 5. – 9. klasei mājturībā

Pētījuma mērķis – Izpētīt mācību satura izveides teorētiskās nostādnes un izveidot mācību saturu tēmai "Mājas vide" 5. – 9. klasei mājturībā

Pētījuma jautājums –

1. Kādu mācību saturu vajadzētu aptvert mācību tēmai ‘‘Mājas vide’’ mājturībā 5. – 9. klasei?
2. Kādi nosacījumi jāievēro veidojot mācību saturu tēmai ‘‘Mājas vide’’, lai mācību process noritētu optimāli?
3. Kā strukturēt mācību tēmas ‘‘Mājas vide’’ saturu pa klasēm?

Uzdevumi

1. Analizēt pedagoģisko, psiholoģisko, speciālo literatūru un dokumentus par mācību satura atlasī un izveidi un pusaudžu vecumposma attīstības likumsakarībām.
2. Izstrādāt saturu, uzdevumus un darba lapas mācību tēmai ‘‘Mājas vide’’ mājturībā 5. – 9. klasei.
3. Izveidot tēmas ‘‘Mājas vide’’ saturu, uzdevumus un darba lapas 5. – 9. klasei.
4. Izveidoto tēmas ‘‘Mājas vide’’ saturu dot izvērtēšanai ekspertiem, analizēt ekspertu viedokļus un veikt korekcijas izstrādātajā materiālā.

Izmantotās pētnieciskās metodes

- Darbs ar literatūru;
- Aptaujas metodes – anketēšana, pārrunas;
- Skolēnu darbības produktu izpēte;
- Kontentanalīze;
- Ekspertatzinumu metode.

Pētījuma bāze

Rīgas Franču licejs, eksperti no ISEC, Rīgas Franču liceja, Rīgas Juglas vidusskolas.

Maģistra darba struktūra

Maģistra darbs sastāv no ievada, 4 nodaļām, nobeiguma, literatūras saraksta, anotācijas un 3. pielikumiem.

Pētnieciskās darbības norise

Etaps nr.1

Norises laiks – 2004. gads

Mērķis – Veikt pedagoģiskās literatūras izpēti, atlasī par mācību saturu.

Uzdevumi

1. Analizēt mācību satura teorētiskās nostādnes.
2. Izveidot mācību satura atlases kritērijus.
3. Veikt psiholoģiskās literatūras izpēti par skolēnu vecumposma īpatnībām.

Izmantotās pētnieciskās metodes:

- ❖ Darbs ar literatūru – ar literatūras izpēti sākas pētnieciskais darbs. Vispusīga un sistemātiska literatūras pārzināšana par pētāmo problēmu ir viens no priekšnosacījumiem, kas nepieciešams pētījuma sekmīgai risināšanai.
- ❖ Kontentanalīze – ar šīs metodes palīdzību autore pētīja mācību informācijas saturu un dokumentus.

Veicot pedagoģiskās literatūras avotu izpēti autore izmantoja Albrehtas Dz., A. Kopelovičas, I. Žukova, Jurgenas I., Komenska I.A., Skatkina M., Krajevskā V., Lernerā J. un I. Žoglas darbus. Autore analizēja arī mācību grāmatas un dokumentus mājturībā.

Etaps nr.2

Norises laiks - 2004. gads

Mērķis - Konstatēt esošo situāciju par mācību tēmu "Mājas vide" mācību saturu mājturības priekšmetā.

Uzdevumi

1. Veikt tēmas satura izpēti, izmantojot standartus (izdots 1998.g. un 2004.g.), mācību programmu, tematiskos plānus.
2. Veikt mājturības skolotāju anketēšanu, pārrunas.
3. Veikt skolēnu, vecāku anketēšanu.
4. Veikt anketu apkopojumu, izdarīt secinājumus.

Izmantotās pētnieciskās metodes:

- ❖ Darbs ar literatūru.
- ❖ Aptaujas metodes – autore izmantoja gan rakstisku, gan mutisku aptaujas veidu t.i. anketēšanu un pārrunas.
- ❖ Skolēnu darbības produktu izpēte – autore izmantoja šo metodi, jo tādējādi ir iespēja noskaidrot skolēnu attieksmi pret pētāmo jautājumu.
- ❖ Kontentanalīze.

Etaps nr.3

Norises laiks – 2004.g. – 2005.g.

Mērķis – Atlasīt un izveidot mācību saturu un tematisko plānu tēmai “Mājas vide”, dot ekspertiem vērtēt.

Uzdevumi

1. Izveidot mācību tēmas saturu.
2. Strukturēt to pa klasēm.
3. Veikt speciālās literatūras izpēti, atlasī par tēmu “Mājas vide”

Izmantotās pētnieciskās metodes:

- ❖ Darbs ar literatūru.
- ❖ Kontentanalīze.

Etaps nr.4

Norises laiks - 2005. – 2006. gads – pētījuma rezultātu apkopošana

Mērķis – Pētījuma rezultātu apkopošana.

Uzdevumi

1. Dot ekspertiem izdarīt vērtējumu.
2. Ievērojot ekspertu ieteikumus veikt korekcijas.

Izmantotās pētnieciskās metodes:

- ❖ Ekspertatzinumu metode – autore izmantoja šo metodi, jo tās lietošana dod objektīvu un ticamu ieskatu. Par ekspertiem tika pieaicināti pieredzējuši skolotāji praktiķi un metodiķi ar augstu kompetenci pētāmajā jautājumā.

1. Viedokļi un ieteikumi mācību priekšmeta mācību satura atlasei un izveidei

Pedagoģijas zinātne – tas ir īpašs cilvēku darbības veids likumsakarību atklāšanai personības attīstības sekmēšanai konkrētos sabiedrības un dabas apstākļos. Tā ir specifiska pedagoģijas funkcija, un tā nav iedomājama bez zinātniskās jaunrades. [42; 22] No iepriekš minētā izriet, ka attiecīgajā laika posmā valda "sava" pedagoģija, tā līdz ar sabiedrību mainās un attīstās.

Viena no vissenākajām pedagoģijas nozarēm ir skolas pedagoģija. Ar skolā iegūto izglītību pamato nācijas sasniegumus un pagrimumu, skolas slavē un peļ. Skolas pedagoģija ir viena no visvairāk attīstītākajām pedagoģijas nozarēm. Aptuveni no 17. gadsimta teorētiski veic pētījumus, izstrādā savas pieejas un teorijas. Tās analizējot un papildinot, notiek attīstība. Līdz ar to aktuāls jautājums ir mācību saturs un tā atlases kritēriji.

Pirms mācību satura atlases kritēriju noskaidrošanas nepieciešams definēt jēdzienu "mācību saturs".

Mācību saturs – audzēkņu attīstības vecumposmam, sabiedrībai un laikmetam konkretizēta cilvēces pieredze, kas atbilstoši tās tematiskajām sastāvdaļām parasti sadalīta (grupēta) mācību priekšmetos, mācībuursos, tematiskos ciklos u.tml. Mācību saturs ietver konkrētas zināšanas, prasmes, darbības pieredzi, kultūras un sociālo pieredzi, garīgo vērtību pārliedību un attieksmju veidošanās pieredzi, jūtu kultūru un personības veidošanās pieredzi, ko skolēns (audzēknis, students) apgūst mācību (studiju) procesā. Mācību saturs ir daļa no izglītības satura. [33; 48]

I. Žogla (habilitētā doktore pedagoģijā, Latvijas Universitātes profesore skolas pedagoģijas apakšnozarē) raksta, ka mācību saturs ir viens no abus subjekts, tas ir skolēnu un skolotāju, vienojošiem komponentiem. Tas ir specifisks divdaļīgs veidojums un aptver:

- programmā paredzētās un skolēnam apgūstamās zināšanas, prasmes, attīstītas un audzinātas īpašības (kas skolēnam jāiegūst);
- mācīšanas saturs, skolotāja palīdzība (kas jādara attiecīgā izglītības pakāpē atbilstoši skolēna attīstībai) – pamācīšanas, ieteikumi, demonstrētā parauga, skolēna ievadīšanas patstāvīgajā darba saturā. [51; 96]

Mācību saturs ir garīgās vērtības, ko skolēns iegūst ar skolotāja palīdzību. To veido zināšanas, prasmes, attīstīts prāts, tikumiskās, estētiskās un citas īpašības, kas veido viņa personisko kultūru. Šīs vērtības atbilstoši ideāliem tiek aptvertas mācību programmās, bet apgūtas kļūst par skolēna izglītības saturu. Savukārt L. Žukovs, Dr.habil.paed., uzskata, ka mācību saturs ir mācību procesā transformētais izglītības saturs. [53; 50]

Tālāk autore aplūko dažādu pedagogu atzinumus par mācību satura atlasī. Būtiskāko autore, pasvīturo, pēc katra autora atziņu izklāsta autore slīprakstā izdara secinājumus.

Čehu pedagogs **J.A. Komenskis** (1592-1670) viens no pirmajiem pedagogijā, kurš pievērsa uzmanību tam ko māca un kā māca. Humānisma, pansofijas un dabatbilsmes idejas veido J. A. Komenska pedagogiskās sistēmas teorētisko un metodiskos pamatus.[14; 13] Viņš izvirzīja jautājumu par skolas saikni ar dzīvi. Skolai ir jā sagatavo nevis dzīves novērotāji, bet aktīvi strādīgi cilvēki.[14; 10]; [14; 16] Tas, kas paredzēts iemācīšanai, jā sadala atbilstoši vecuma pakāpēm, lai būtu piemērots bērnu uztveres spējām. [14; 95-96] Šo ideju risinājums ļāva J.A. Komenskim izstrādāt oriģinālu pamatojumu izglītības saturam, mācību metodēm un to organizācijai. Līdz ar to var secināt, ka :

- *Mācību saturam ir jābūt saiknē ar reālo dzīvi;*
- *Mācību satura izveidē jāievēro skolēnu vecumposma īpatnības.*

Latviešu pedagogs un sabiedriskais darbinieks **K. Dēķens** (1866-1942) uzskata, ka mācību vielai, saturam ir jābūt saskaņā ar attiecīgā laikmeta pedagogiskajām prasībām un kas diktētu kultūras dzīves un pārdzīvojamā laikmeta prasības. Kultūras dzīvē ne atsevišķam indivīdam, ne tautai, ne arī visai cilvēcei uz vietas stāvēšanas nav: katra apstāšanās ir jau atpakaļ palikšana. Katra paaudze atrod jau savu apkārtni, savu tautu zināmā kultūras stāvoklī, kurā viņa iedzimst un izaug jau no mazām dienām.[8]

- ❖ *Mācību satura atbilstība attiecīgā laikposma pedagogiskajām un sabiedrības prasībām;*
- ❖ *Mācību satura nemitīga papildināšana, kritiska izvērtēšana.*

Latviešu pedagogs **Eduards Pētersons** (1882-1958) uzskata, ka mācību mērķa sasniegšanai nepieciešams katram skolotājam atbildēt uz 3 jautājumiem.

1. Kādēļ jā māca?
2. Kas jā māca?
3. Kā jā māca?

Meklējot atbildi uz pirmo jautājumu ir jānoskaidro mācību mērķi; uz otro – jāiepazīstas ar mācību vielu; uz trešo – metožu izmantošanas problēma.

No pedagogiskajiem principiem katra priekšmeta mācību vielas izvēlē jāievēro:

- dzīves princips – kas tuvina bērnu apkārtnes dzīvei un dabai, pie kam jā rūpējas par to, lai šī tuvošanās un iepazīšanās notiek nevis tikai pēc grāmatām un attēliem, bet radot attiecības ar pašu dzīvi, cilvēka darbu, dabas lietām un parādībām.

- apercepcijas princips – bērni jānodarbina tikai ar tādu vielu, kas vada tos virzienā uz skaidrību un atbilst viņu garīgajām uztveres spējām. Vienas izvēlē arvien jādomā par skolēnu attīstības pakāpi, kā arī par mērķi, ko ar attiecīgo vielu gribam sasniegt. Bērns jānodarbina tikai ar tādu vielu, kas spēj modināt viņa interesi. Tādā kārtā apercepcijas princips kļūst par interešu principu, kas atvieglo bērnam jaunu zināšanu iegūšanu un veicina arī mācību darba formālā uzdevuma sasniegšanu. [8]

- ❖ *Saturam jā saskana ar laikmeta pedagoģiskajām un didaktiskām prasībām;*

- ❖ *Atbilstība skolēnu vecumposmu īpatnībām;*

- ❖ *Pedagoģisko principu ievērošana mācību vielas izvēlē.*

Dž. Džuijs iesaka skolotājam, izstrādājot mācību priekšmeta saturu atbildēt uz šādiem jautājumiem:

1. Kāda ir skolēnu sagatavotība, lai uzsāktu mācīšanu?
2. Kas no tā, ko viņi jau iemācījušies, var viņiem palīdzēt?
3. Kā izklāstīt materiālu, lai tas ekonomiski un patiesi atbilstu viņa sagatavotībai?
4. Kam pievērst uzmanību?
5. Kāds vispārējais princips, uz kuru kā secinājumu jāvirza visa prātošana?
6. Pieredzes nozīmīgums (skolēna iepriekšējā pieredze). [15; 81]; [8; 174]

Salīdzinājumā ar E. Pētersona jautājumiem Dž. Džuija jautājumi ir plašāki un ar dziļāku saturu. Atbildot uz tiem var iegūt vispusīgāku viedokli.

- ❖ *Skolēna pieredze un sagatavotības līmenis atbilst izveidotajam mācību saturam;*

- ❖ *Vecumposma īpatnību ievērošan;*

- ❖ *Saturam jābūt vērstam uz zināšanām, ko bērns var nekavējoties izmantot.*

Tāpat kā E. Pētersons un Dž. Džuijs arī **P.Zelmenis** uzskata, ka mācību vielai, kas paredzēta noteiktas klases kursam, pēc sava plašuma un dziļuma jābūt tādai, ko attiecīgā vecuma skolēni spēj apgūt pilnīgi un bez pārslodzes, nosakot mācību saturu jebkurā priekšmetā, nepietiek tikai uzskaitīt apgūstamo faktu materiālu, jēdzienus un likumus, bet jānorāda arī to izskaidrojuma dziļums atbilstoši skolēnu dzīves pieredzei, kā arī iepriekšējā mācību darbā sasniegtajam zināšanu un spēju attīstības līmenim. [41]

- ❖ *Skolēna vecumposmu, pieredzes ievērošana;*
- ❖ *Mācību saturā jāiekļauj ne tikai jēdzieni un fakti, bet arī uzdevumi, to padziļinātai apguvei.*

Krievu pedagogi **V.Krajevskis un I. Lerneris** papildinot viens otru uzskata, ka mācību priekšmetos jāiekļauj nevis daudz materiāla, bet galveno, kas nepieciešams vispārējās izglītības mērķu sasniegšanai. Taču izrādās, ka atlasīt galveno nav nemaz tik vienkārši: nav izstrādātas tādas atlases zinātniski pamatotas procedūras (metodikas), tāpēc rodas iespēja ieviesties subjektīvismam un voluntārismam. Mācību saturs ir pedagoģisks interpretējums. [43; 49]; [46; 31]

Lerneris I. satura izveidotie atlases kritēriji:

1. *Mācību satura atbilstība mūsdienu zinātnes un tehnikas līmenim;*
2. *Mācību satura atbilstība pasaules uztverei zinātniski tehniskajā līmenī;*
3. *Mācību satura atbilstība sociāli progresīviem, morāles un estētikas ideāliem;*
4. *Mācību satura atbilstība sociāli aktīvas personības audzināšanā, tapšanā;*
5. *Mācību satura atbilstība ar reālo dzīvi un tās problēmām.*[46]

Ļoti līdzīgi arī uzskata krievu pedagogs **M. Skatkins**.

Satura atlases pamati norāda, kur meklēt atlasāmo saturu, tie kalpo par vispārīgu orientieri šā mērķa sasniegšanai. Kritērijs ir mācību vielas satura konkrētā piepildījuma noteikšanas tiešs instruments.

Par pamatiem izmantojami vispārīgie principi, kas nosaka pieeju satura konstruēšanai. Tie ir šādi:

1. Nodrošināt satura atbilstību mūsdienu zinātnes līmenim;
2. Veidot plašu humānistisku tikumisku un estētisku vērtību sistēmu;
3. Veidot radošu personību; [40 ; 111]

Attiecībā uz satura atlases kritērijiem jāņem vērā, ka atsevišķām disciplīnām raksturīgi zināšanu un specifisku iemaņu un prasmju atlases kritēriji jāizstrādā priekšmetu metodikām.

Atlases kritēriji:

- sabiedrības vajadzības,
- mērķis, kurus tā izvirza skolai.

Šie kritēriji nosaka un norāda vajadzīgā satura meklējumu virzienu. Konstruējamā satura apjomu nosakot ņem vērā mērķus, ko sabiedrība izvirzījusi skolai. Jāievēro arī mācību

likumsakarības: cik daudz vielas skolēns vidēji var apgūt, kādā loģiskā secībā, kādā tempā, kādas skolēnu grupas apgūst utt. [40; 98]

Neraugoties uz mācību priekšmetu daudzveidību, tiem ir kopīgas iezīmes. Ikvienā mācību priekšmetā ietverts:

- saturs, kas atspoguļo sociālās pieredzes pamatelementus, pamatojoties uz attiecīgās darbības nozares priekšmeta saturu, darbības nozares pamati, kuru atspoguļo mācību priekšmets saskaņā ar tā funkcijām vispārīgajā izglītībā;
- saturs, ko nosaka darbības nozares pamatu izklāsta un apguves loģika;
- saturs ko nosaka mācību metodes;
- saturs, ko nosaka komunikatīvā darbība mācību procesā;
- saturs, ko nosaka attiecīgās darbības nozares specifiskā mācību viela, kas izmantojama audzināšanas mērķu īstenošanā [40; 107]

❖ *Satura atbilstība mūsdienu zinātnes līmenim;*

❖ *Satura atbilstība sabiedrības vajadzībām, mērķiem kuru tā izvirzījusi skolai;*

❖ *Humānistiskas tikumiskas un estētiskas vērtību sistēmas veidošana;*

❖ *Personību veidojošo faktoru ievērošana;*

❖ *Sabiedrības vajadzības, mērķis kuras tā izvirza skolai;*

❖ *Satura loģisks izklāsts;*

❖ *Satura atbilstība vecumposmu īpatnībām;*

❖ *Mācību metožu atbilstība satura izklāstam;*

❖ *Audzinošo mērķu iekļaušana un īstenošana.*

❖ *Ikvienu mācību priekšmeta saturā jāatrod vieta kultūras sastāvdaļām: zināšanām, prasmēm un iemaņām, jaunrades pieredzei, emocionālās audzinātības normām.*

Prets Deivids iesaka pamatprincipus, kurus ieteicams ievērot satura sakārtošanai un izvēlei. Šie principi saskan ar iepriekš minētiem M. Skatkina ieteikumiem.

1. Pēc iespējas biežāk atsaukties uz vajadzību novērtējumu, lai nodrošinātu tādu saturu, kas atspoguļo reālas un izprastas izglītojamo vajadzības – citiem vārdiem sakot, to, kas viņiem ir jāapgūst, nozīmīgs un būtisks.
2. Nodrošināt, lai katram galvenajam uzdevumam atbilstu piemērots mācību programmas saturs un lai viss saturs būtu saistīts ar vienu vai vairākiem galvenajiem uzdevumiem.
3. Izvēlēties saturu, kas interesē tieši jūsu skolēnus.
4. Satura secības loģiskums, no pazīstamā uz nepazīstamo, no vieglā uz grūto.[37; 148]

- ❖ *Mācību satura sasaistīšana ar reālo dzīvi;*
- ❖ *Mācību satura loģisks izklāsts;*
- ❖ *Tēmas saturu atlasa, vadoties ne tikai pēc jaunākajām aktualitātēm, bet arī ievērojot skolēnu vecumposma psiholoģiskās īpatnības.*

Savukārt **Dz. Albrehta**, Dr.paed., uzskata, ka katra mācību priekšmeta ietvaros mācību saturs veidojams, ievērojot četrus elementus:

1. Sistēmā iekļautas zināšanas;
2. Apgūstamās prasmes un iemaņas (darbības veidi);
3. Radošās darbības pieredze;
4. Emocionāli vērtējošo attieksmju pieredzi, kas kopā ar zināšanās un prasmēm ir ideālu, uzskatu un pārliecības pamats. [1; 55]

- *sistēmā iekļautas zināšanas;*
- *apgūstamās prasmes un iemaņas (darbības veidi);*
- *radošās darbības pieredze;*
- *emocionāli vērtējošo attieksmju pieredzi, kas kopā ar zināšanās un prasmēm ir ideālu, uzskatu un pārliecības pamat;*
- *izglītības satura komponentu ievērošana.*

Pauls Ričards ir kritiskās domāšanas autoritatīvākais pētnieks.

Saturs ir domāšana un domāšana ir saturs. Ikvienu mācību priekšmeta satura apguve šādā aspektā nozīmē apgūt tai specifisku domāšanas veidu.

R. Pauls to pierāda trejādi:

1. Viss skolas mācību saturs ir mācību priekšmetu saturs. Visi mācību priekšmeti ir studiju jomas. Visas studiju jomas ir “lietas”, kuras mēs esam ieinteresēti saprast un un izskaidrot. Visas studiju jomas var tikt apgūtas tikai tad, ja mēs atklājam ceļus, kā tās ir pētāmas un izprotamas.
2. Viss saturs ietver jēdzienus. Nav iespējams mācīties saturu, nemācoties jēdzienus, kas to nosaka un strukturē. Nav iespējams iemācīties jēdzienus, neiemācoties, kā tos lietot domāšanas procesā. Apgūt mācību priekšmetu nozīmē to, ka ir nepieciešams mācīties domāt precīzi un pamatoti, lietojot jēdzienus, kas definē konkrēto mācību saturu.
3. Viss mācību saturs ir loģiski savstarpēji saistīts. Lai saprastu vienu no mācību satura daļām, ir nepieciešams saprast arī citas tā daļas. Tādēļ mācīties saturu nozīmē saprast saistību starp tā daļām. [7]; [31]

Secinājumi

Laikposmā no 17. gadsimta līdz mūsdienām satura atlasī galvenokārt caurvij šādi kritēriji:

- Satura atbilstība pedagoģiskajām, didaktiskajām prasībām;
- Atbilstība skolēna vecumposma īpatnībām;
- Saistība ar reālo dzīvi;
- Personības attīstība, izaugsme, apgūstot tēmu.

Mācību saturā ietilpst mācīšanas un mācīšanās saturs, tas ir, konkrētas zināšanas, prasmes, darbības pieredze, kultūras un sociālā pieredze, garīgo vērtību un attieksmju veidošanās pieredze, tos visu skolotājs sniedz kā informāciju, bet skolēns apgūst mācību procesa ietvaros.

Jēdziens "mācību saturs" ir cieši saistīts arī ar jēdzieniem "kvalitāte" un "kvantitāte".

Analizējot pedagoģu skaidrojumus, autore secina, ka mācību saturā svarīga ir rezultāta sasniegšana – lai skolēns, apgūstot tēmu, kas tiek mācīta, ievērojot satura atlasē kritērijus, būtu pilnveidojis sevi saskaņā ar pamatizglītības mērķi. Pamatizglītības mērķa galvenie atslēgas vārdi ir – harmoniska personība, atbildīga attieksme pret sevi, ģimeni, morālajām vērtībām, pamats tālākizglītībai, zināšanu un prasmju apguve dzīvei. Starp iepriekš minētiem atslēgas vārdiem un mācību satura atlasē kritērijiem pastāv saikne:

- Saikne starp satura atbilstību pedagoģiskajām, didaktiskajām prasībām un zināšanu un prasmju apguvi, harmonisku personību un pamatu tālākizglītībai.
- Saikne starp atbilstību vecumposma īpatnībām un zināšanu un prasmju apguvi dzīvei, harmonisku personību un atbildīgu attieksmi pret sevi.
- Saikne starp saistību ar reālo dzīvi un atbildīgu attieksmi pret sevi, ģimeni, morālajām vērtībām, pamats tālākizglītībai, zināšanu un prasmju apguvi dzīvei.
- Saikne starp personības attīstību, izaugsmi, apgūstot tēmu un harmonisku personību, atbildīgu attieksmi pret sevi, ģimeni, morālajām vērtībām.

Autore secina, ka satura atlasē kritēriji saskan arī ar mācību principiem. Uz mācību saturu kā vienu no mācību procesa komponentiem attiecas šādi mācību principi:

1. Mācību zinātniskuma un saprotamības princips. Tam atbilstošs kritērijs ir satura atbilstība pedagoģiskajām, didaktiskajām prasībām, saistība ar reālo dzīvi.
2. Sistemātiskuma un secīguma princips. Atbilstošs kritērijs ir satura atbilstība pedagoģiskajām, didaktiskajām prasībām.
3. Mācību saistījums ar dzīvi, ar praksi. Atbilstošs kritērijs ir saistība ar reālo dzīvi.

4. Mācību tautziņas princips. Atbilstošs kritērijs ir satura atbilstība pedagoģiskajām, didaktiskajām prasībām, saistība ar reālo dzīvi.

Autore uzskata, ka jāizveido mācību saturs, kurā ir ietvertas skolēna pašreizējās vajadzības, sniedzot mācīšanas satura informāciju, tiktu pilnveidotas zināšanas, prasmes, iemaņas.

Laikam ritot uz priekšu jebkurš izveidotais mācību saturs, kas atbilst tā brīža sabiedrības prasībām, ar laiku būs novecojis. Nav iespējams izstrādāt tādu mācību saturu, kas būtu nemainīgs.

Mācību satura atlasei un izveidei, mājturības priekšmetā, tēmai "Mājas vide", balstoties uz Pamatizglītības standartu 1. - 9. klasei Mājturībā (Rokdarbi), kas apstiprināts 12.01.2004, rīkojums nr.4, autore uzskata, ka jāievēro šādi mācību satura atlases kritēriji:

1. Satura atbilstība reālai dzīvei;
2. Satura atbilstība pedagoģiskās un didaktiskām prasībām;
3. Satura atbilstība skolēnu vecumposma īpatnībām.

2. Mājturības priekšmeta tēmas ‘Mājas vide’ mācību satura izvērtējums

2.1 Mājturības priekšmeta mācību mērķu un uzdevumu maiņa laikposmā no 1991.g. – 2006.g.

Mācību mērķis – ideāls priekšstats par gaidāmo mācīšanas un mācīšanās rezultātu, kas balstīts uz skolēnu vecumposma attīstības likumībām un mācību satura apjoma un dziļuma vienotību. [33; 95]

Sabiedrības un dzīves kvalitātes dinamiskums liek mainīties arī mācību satura apjomam un dziļuma vienotībai. Autore ir apkopojusi mājturības priekšmeta standartu un programmu paraugu salīdzinājumu un izvērtējumu.

Salīdzinot standartus un programmu paraugus ir iespēja secināt sabiedrības uzskatu, mērķu maiņu, kas tiek izvirzīti skolai, kā arī pašas sabiedrības attīstības tendencēm.

Tabula nr. 1

Mājturība (meitenēm); amatu mācība (zēniem) 1992.gads	Mājturība zēniem un meitenēm 1998.gads	Mājturība (rokdarbi) apstiprināts 2004.gada 12. janvārī.
Mērķi un uzdevumi 1.Sniegt zināšanas un veidot prasmes dažādos mājturības darbos; 2.Veidot saudzīgu attieksmi pret dabas un cilvēku radītajām kultūras un materiālajām vērtībām; 3.Gatavot meitenes pilnvērtīgai ģimenes dzīvei; 4.Attīstīt interesi un izpratni par profesionālās darbības izvēli.	Mērķi un uzdevumi 1. Veicināt skolēnu radošo spēju apzināšanos, attīstību un izpausmi jebkurā darbā; 2. Veicināt konkurētspējīgas personības veidošanos; 3. Attīstīt sapratni par resursu ekonomisku izmantošanu; 4. Būt atbildīgam par sevi, līdzcilvēkiem un	Mērķis Pilnveidot skolēnu izpratni par cilvēka dzīves kvalitātes nosacījumiem un iespējām tās uzlabošanai; veicināt skolēnu praktiskās rīcības un sociālās sadarbības prasmju attīstību, lai ikviens spētu patstāvīgi plānot un organizēt personīgo mājturību un izpratni un radoši iesaistītos tehnoloģisko procesu realizēšanā . Uzdevumi – Radīt skolēnam

	<p>apkārtējo vidi;</p> <p>5. Veidot praktiskas darbības pieredzi lēmumu pieņemšanā;</p> <p>6. Veicināt skolēnos arī zēnos, mājas sajūtas ģimeniskuma un darba tikuma veidošanos;</p> <p>7. Novērtēt savus dotumus un izvēlēties tālākās izglītības ceļu;</p> <p>8. Veicināt nacionālās identitātes apziņas veidošanos.</p>	<p>iespēju:</p> <p>1. Gūt zināšanas un pilnveidot izpratni par personīgās mājturības būtību, struktūru un daudzpusību, attīstīt prasmes mājas sadzīves un mājas darbu plānošanā un veikšanā;</p> <p>2. Praktiskā darbība veidot un radoši lietot dažādu materiālu apstrādes un izstrādājumu darināšanas prasmes, vienlaicīgi gūstot izpratni par tehnoloģiskā procesa norisi;</p> <p>3. Attīstīt prasmes risināt problēmas, attīstīt pašapziņu un izkopt individualitāti, gūt radošas darbības un personības pašizpausmes pieredzi, apzināties savas intereses un spējas saskatīt mācību priekšmetā iegūtās pieredzes izmantošanas iespējas sadzīvē, brīvā laika organizēšanā un karjeras izvēlē.</p>
--	--	---

Secinājumi	Secinājumi	Secinājumi
<p>1992. gada standartā nav izveidots mērķis. Mērķis un uzdevumi saplūst kopā. Ir vērojama sadrumstalotība un uzsvērta profesionālā puse. Tāpat ir arī grūti atrast uzdevumu kopsakarību.</p> <p>Uzsvars tiek likt uz meiteņu gatavošanu ģimenes dzīvei, līdz ar to rodas jautājums - kā ir ar zēniem?</p>	<p>1998. gadā mājturības saturā tiek iekļautas patērētājtiesības, tiek izcelta atbildība pret sevi.</p> <p>Beidzot tiek pieminēti arī zēni, ka arī viņos ir jāveicina ģimeniskuma sajūta.</p>	<p>Autore uzskata, ka šis jaunizveidotais standarts ir milzīgs solis uz priekšu mājturības priekšmeta satura attīstībā. Veidojot šo standartu, tika kritiski izvērtēti iepriekšējie standarti, satura atbilstība mūsdienu sabiedrības prasībām.</p> <p>Skolēnos tiek rosināta un attīstīta vēlme un spējas radoši un praktiski iesaistīties dzīves kvalitātes uzlabošanā un sabiedrības ilgtspējīgas attīstības sekmēšanā.</p> <p>Vadmotīvs – personība, kas spējīga konkurēt. Savu iespēju apzināšanās dzīves vides pilnveidošanā.</p>

Tā kā mērķu un uzdevumu maiņa, salīdzinoši īsā laika posmā, ir bijusi diezgan kardināla, autore uzskata, ka nepieciešams tomēr konkretizēt, kuri uzdevumi attiecas tieši uz pētāmo tēmu ‘‘Mājas vide’’.

2.2 Mājturības mācību priekšmeta uzdevumi, kas attiecas uz tēmu “Mājas vide” saskaņā ar mācību priekšmeta pamatizglītības standartu (izdots 2004.g.) un mācību priekšmeta programmas paraugu (izdots 2005.g.)

Radīt skolēnam iespēju:

1. Gūt izpratni par ērtas, skaistas un drošas telpas iekārtojuma pamatprincipiem, mājas darbu apjomu, novērtēt savas iespējas piedalīties to veikšanā;
2. Gūt zināšanas un pilnveidot izpratni par personīgās mājturības būtību, struktūru un daudzpusību, attīstīt prasmes mājas sadzīves un mājas darbu plānošanā un veikšanā;
3. Apzināties cilvēka darbu kā vērtību lietu tapšanā, dzīves vides uzturēšanā un sevis apliecināšanā, novērtēt savu un citu skolēnus veikumu.
4. Apzināties savas intereses un spējas, saskatīt mācību priekšmetā iegūtās pieredzes izmantošanas iespējas sadzīvē, brīvā laika organizēšanā un karjeras virziena izvēlē.

No priekšmeta mērķa un uzdevumiem izriet, ka, ja mājas vide ir kvalitatīva, cilvēks ir spējīgs konkurēt sabiedrībā.

Kad mērķi un uzdevumi konkretizēti, nepieciešams izvērtēt tēmas “Mājas vide” mācību saturu, kas ir apstiprināts Pamatizglītības standartā. Mājturībā.

2.3 Tēmas ‘‘Mājas vide’’ mācību satura izvērtējums atbilstoši Pamatizglītības standartam, Mājturībā.

Standarts – oficiāli apstiprināts un sabiedrībā izplatīts dokuments, kas nosaka procesa norises un sasniedzamā rezultāta prasību optimālo līmeni, paredzot noteiktus nepieciešamus un pietiekamus rezultāta kvalitatīvos un kvantitatīvos rādītājus. [33; 163]

Tabula nr. 3

Pamatizglītības standarts, apstiprināts 1998.g.12.08, rīkojums nr.98/56	Pamatizglītības standarts, apstiprināts 2004.12.01. rīkojums nr.4
<p>Mācību priekšmeta saturs, kas attiecas uz tēmu ‘‘Mājas vide’’ -</p> <p>1. mājsaimniecība (mājoklis; materiāli un to izstrādājumi; elektroapgāde un elektrosaimniecība dzīvoklī; tehnika; mājas darbi)</p> <p>2. cilvēka un vides aizsardzība un drošība (darba drošība; ugunsdrošība; elektrodrošība; ekspluatācijas drošība; personas īpašuma drošība; pirmā palīdzība)</p>	<p>Mācību priekšmeta saturs, kas attiecas uz tēmu ‘‘Mājas vide’’ -</p> <p>1.mājoklis;</p> <p>2.drošība;</p> <p>3.mājas darbu plānošana;</p>
<p>Satura izvērtējums – pilnīgi visu saturu, kas bija paredzēts nebija iespējams apgūt.</p> <p>Tēmas – elektroapgāde un elektrosaimniecība un materiāli un to izstrādājumi – ir pārāk sarežģītas un neatbilst vecumposma interesēm un zināšanu līmenim.</p>	<p>Satura izvērtējums – šī standarta mācību saturs ir pieņemams, kā arī ir iespējas to pilnveidot pēc skolotāja ieskatiem un izpratnes.</p>

2.4 Tēmas ‘‘Mājas vide’’ satura izvērtējums atbilstoši Mājturības priekšmeta programmu paraugiem

Programma – dokuments, kurā atspoguļota kāda organizēta pasākuma, procesa, darbības vai rīcības gaita, dots plānveidīgs norises apraksts, sistematizēti svarīgākie satura un struktūras elementi, sniegtas ziņas par darbības apstākļiem (vietu, laiku), dalībnieku sastāvu, izmantojamiem līdzekļiem u.c. Programmā mēdz ietvert arī attiecīgā pasākuma mērķu un uzdevumu izklāstu. [33;139]

Programmas paraugam ir ieteikuma raksturs. Katram skolotājam ir tiesības mainīt piedāvāto programmu vai arī veidot pašam savu programmu, kas atbilst pamatizglītības standartam ‘‘Mājturība (rokdarbi) 1. - 9.klasei’’

Autore analizē programmas mācību satura tēmas ‘‘Mājoklis’’, ‘‘Mājas darbu plānošana’’.

Mācību programmā, kas izdota 1999.gadā ieteiktajai pieejai no vienkāršākā uz sarežģītāko, apgūstot tēmu ‘‘Mājas vide’’, autore saskata nepilnības, piemēram:

- 5. klasē tiek sniegta informācija par telpu ikdienas kopšanu un tikai 6. klasē par telpu iknedēļas kopšanu. Savukārt 7. klasē sezonas mājas darbu kopšana. Rodas tāda sajūta, ka 5. klasē skolēns nav spējīgs izprast vai veikt telpu iknedēļas kopšanu.
- Autore nepiekrīt, arī tam, ka tēmas ‘‘Mājas kaitēkļu apkarošana’’ ietvaros ir saglabāts tāds pats princips – 5. klasē skolēni iegūst informāciju par to, ka kaitīgi ir odi un mušas un tikai 8. 9. klasē - peles, žurkas, un kas ir kaitēkļu apkarošanas speciālie dienesti.

Mācību programmā, kas izdota 2005. gadā, ir saglabāts tāds pats princips kā iepriekšējā programmā, kas izdota 1999. gadā. Tēmas ‘‘Telpu kopšana’’ un ‘‘Kaitēkļu apkarošana’’ tiek sadalītas tieši tāpat kā iepriekš.

Autore uzskata, ka 5. klases skolēni nav gatavi izprast un novērtēt – mēbeļu gatavošanai izmantojamo materiālu nozīmi. Tāpat arī par mācīšanos atšķirt spuldžu veidus, 5. klasē skolēns to mehāniski iegaumēs, jo neizprot vēl fizikas likumu. Autore uzskata, ka šīs prasības neatbilst skolēna vecumposma attīstības līmenim.

2.5 Skolotāju, vecāku un skolēnu viedokļu izziņošana par tēmas ‘‘Mājas vide’’ saturu

Skolotāju anketu apkopojums

Anketēšanas mērķis:

Noskaidrot skolotāju attieksmi, viedokli un tēmas ‘‘Mājas vide’’ izpratni.

Anketas struktūra:

Anketā tika ietverti jautājumi, kas klasificēti pēc satura. Jautājumi attiecas gan uz skolotāju viedokli un darbību, gan zināšanām.

Anketēšanā piedalījās 20 Rīgas skolu mājturības skolotāji. (Anketas paraugu skat. pielikumā nr.1)

Skolotāju pedagoģiskā izglītība

Tabula nr.4

NPK	Pedagoģiskā izglītība	Skaitis
1.	Augstākā pedagoģiskā	8
2.	Maģistra grāds	6
3.	Izglītības vadības maģistra grāds	1
4.	Nepabeigtā augstākā	4
5.	VMA.	1

Skolotāju pedagoģiskais stāžs

Tabula nr.5

Gadu skaits	Skolotāju skaits
No 1-5. gadi	3
No 6-10. gadi	8
No 11-15. gadi	0
No 16-20. gadi	6
No 21-25. gadi	3

Skolotāju vecums

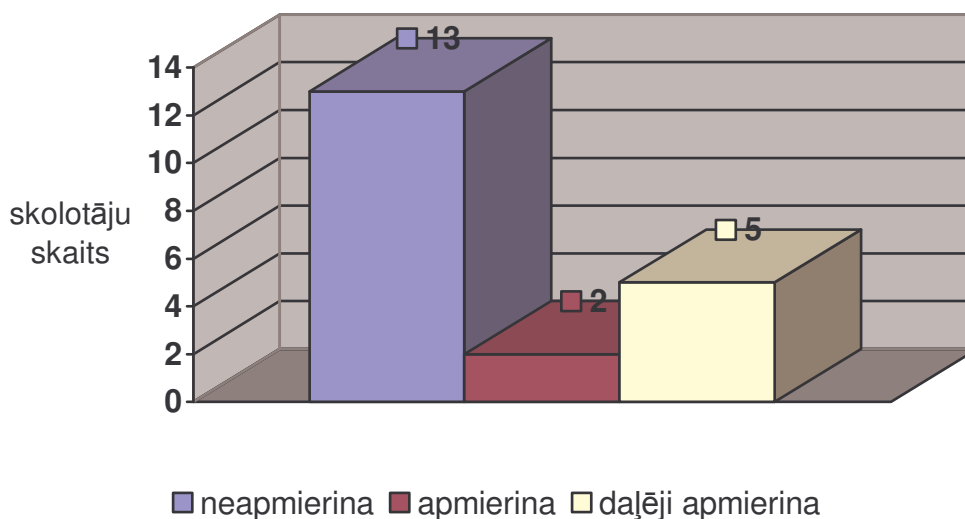
Tabula nr.6

No 20-30	12
No 31-40	6
No 41-50	2

1. Vai Jūs apmierina pamatizglītības standartā (izdots 1998.g.) piedāvātais mācību priekšmeta saturs tēmai “Mājsaimniecība”? Kāpēc, pamatojiet savu viedokli.

Skolotāju attieksme pret pamatizglītības standartu

Histogramma nr.1

Skolotāju viedokļi

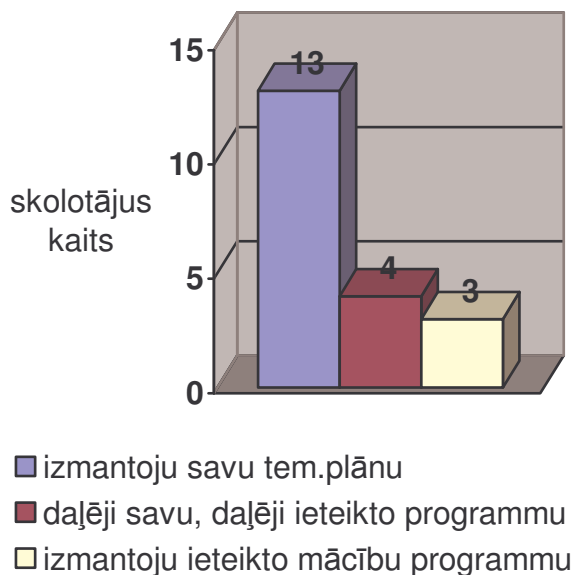
- Ļoti daudz teorētisku, pētniecisku jautājumu, kuri nav saistīti ar praktisko darbu. Maz atvēlēts laika jaunrades uzdevumiem.
- 5. - 9. klašu mājturības olimpiādes pakārtotas 9. - 12. klašu skolēnu prasmēm, zināšanām un iemaņām. Nav saskaņas, pēctecības.
- Skolas tehniskais kabineta aprīkojums neatbilst standartā prasītajām prasībām, nav iespējams rādīt piemēru, nav iespēju demonstrēt priekšmetu, par kuru tiek (veļas mašīna, elektroskaitītājs) stāstīts.

- Vajag papildināt saturu ar jaunu informāciju, izdot mācību grāmatas 7., 8., 9. klasēm.
- Grūti ir runāt ar skolēniem, ja vecāki ir iemācījuši pēc saviem ieskatiem.
- Pārāk daudz sausas informācijas, kuru var apgūt arī mājās, kopā ar vecākiem.
- Ir informācija un uzdevumi, kuri šodien vairs nav aktuāli.
- Nav iespējams apgūt visas tēmas, jo stundu skaits nav pietiekams, visam “jāskrien neiedziļinoties pāri.”
- Neesmu pietiekami plaši informēta un zinoša piemēram par tēmu - elektrība.

2. Vai izmantojat savu izstrādāto tematisko plānu vai jau izstrādāto mācību programmas paraugu (izdots 1999.g.)?

Tematisko plānu izmantošana

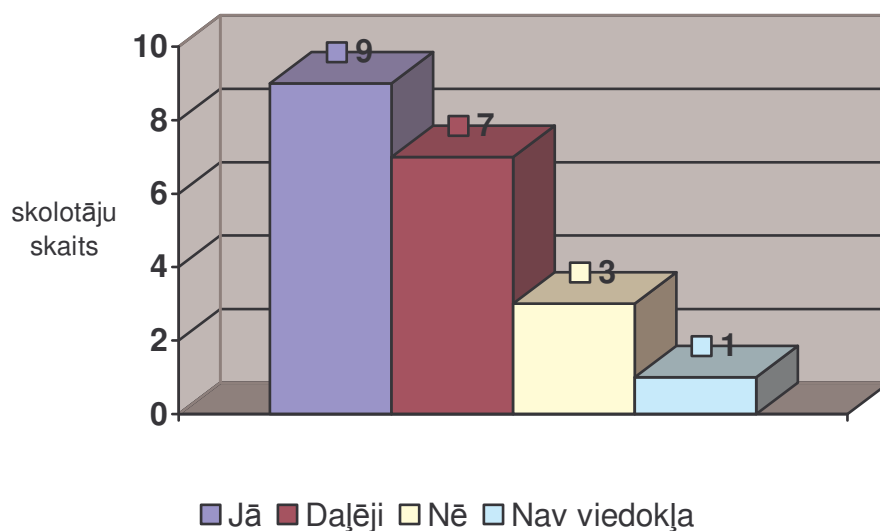
Histogramma nr.2

3. Vai Jūs piekrītat tam, ka tēmas “Mājsaimniecība” ietvaros, skolēniem ir jāapgūst šādas tēmas “Mājoklis”, “Materiāli un to izstrādājumi”, “Elektroapgāde un elektrosaimniecība dzīvoklī”, “Tehnika”?

Skolotāju viedokļi par tēmas “Mājsaimniecība” saturu

Histogramma nr.3

Skolotāji galvenokārt piebilda: nepieciešams apgūt no visiem šiem tematiem pa druskai, jo nepietiek stundu, lai to visu apgūtu pamatīgi.

4. Kuras mācību grāmatas izmantojat mācību procesā?

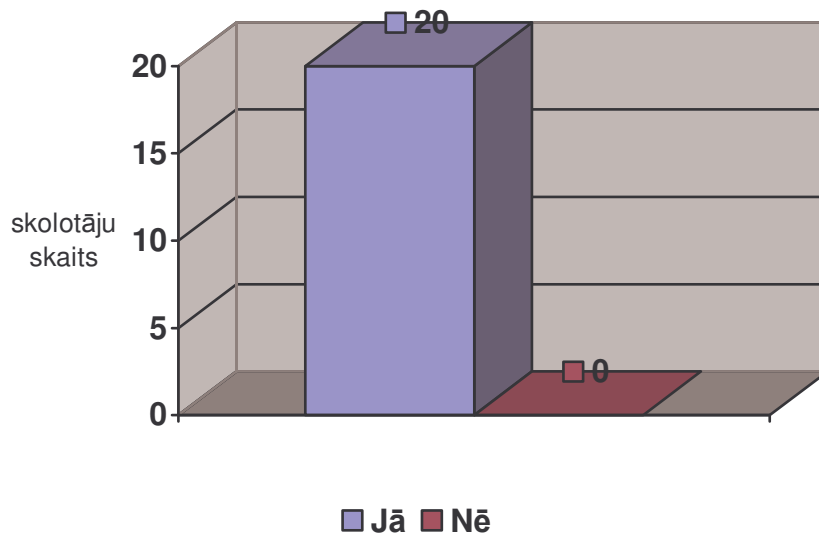
Tabula nr. 7

NPK	Grāmatas autors, nosaukums	Skolotāju skaits
1	Daces Riekstas grāmatas	20
2	Dažādi žurnāli, avīzes	20
3	Aut.kol. “Mājsaimniecība” 5-9klasei	14
4	Grasmane. “Tekstildarbi”	20
5	Internets un ārzemju materiāli	7
6	Sūdzības par to, ka 8. un 9. klasei nav mācību grāmatu;	20

5. Vai nepieciešams papildus gatavot materiālu, uzdevumus?

Skolotāju attieksme un gatavošanās stundām

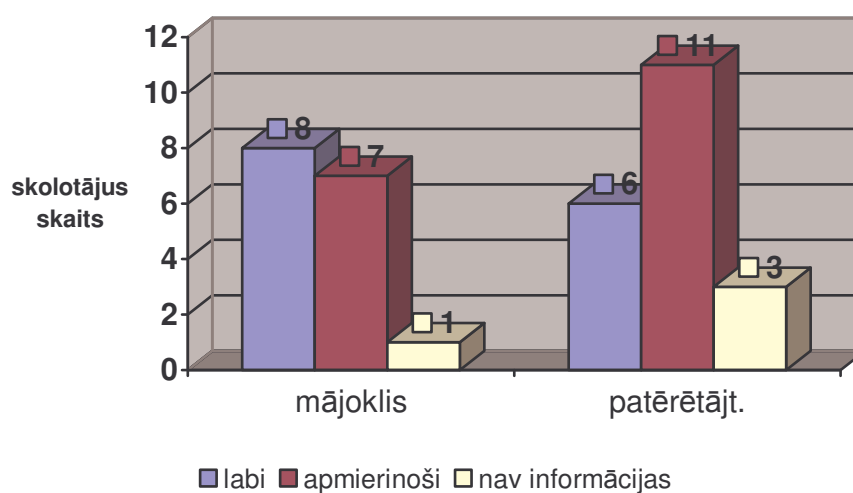
Histogramma nr.4

6. Kā Jūs vērtējat mācību grāmatās piedāvāto tēmas satura izklāstu?

Skolotāju attieksme pret mācību grāmatās piedāvāto tēmu izklāstu

Histogramma nr.5

Viedokļi par tēmu saturu

Patērētājtiesības:

- Pietiekams, lai iepazītos ar to konspektīvi;
- Vajag izstrādāt uzdevumus un testus;
- Grūti uztverama informācija.

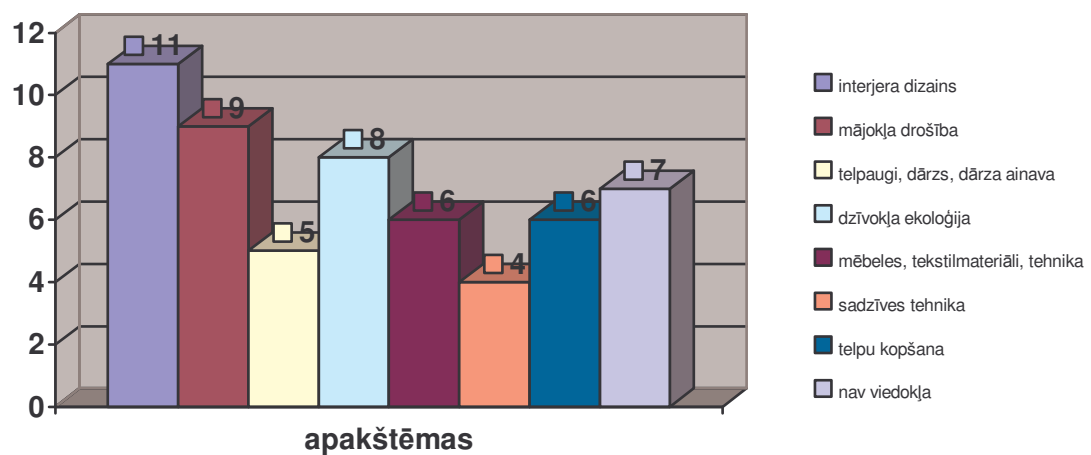
Mājoklis:

- Nav informācijas, jo nav grāmatu;
- Daudz vispārīgas frāzes, bet nav praktisku uzdevumu;
- Grāmatās trūkst kvalitatīvas ilustrācijas;
- Pavirša standartizēta informācija, trūkst interesantu faktu.

7. Ja Jūs veidotu savu saturu tēmai "Mājas vide", kuras apakštēmas Jūs tajā iekļautu?

Skolotāju viedokļi par tēmas "Mājas vide" saturu

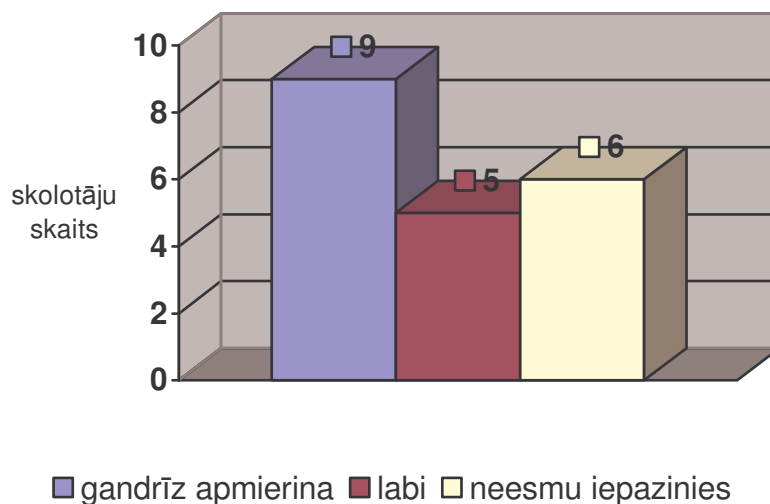
Histogramma nr.6

8. Kā Jūs vērtējat jaunajā mājturības standartā, kas apstiprināts 2004. gada janvārī, ietvertās mācību tēmas – mājoklis, drošība?

Skolotāju attieksme pret jauno mājturības izglītības standartu

Histogramma nr.7

Pārrunas ar mājturības skolotājiem

Tika aptaujāti 12 Rīgas mājturības skolotāji. Aptauja tika veikta pirms jaunā pamatizglītības standarta mājturībā publicēšanas, t.i. 2003. gada beigās.

Tēmas "Mājas vide" nosaukums 1998. g. standartā ir "Mājsaimniecība".

Jautājumi, ar kuru palīdzību tika noskaidrots mājturības skolotāju viedoklis par tēmu "Mājas vide".

9. Vai Jūs apmierina pamatizglītības standartā (izdots 1998.g.) piedāvātais mācību priekšmeta saturs tēmai "Mājsaimniecība"? Kāpēc, pamatojiet savu viedokli.

Atbildes – visi aptaujātie skolotāji atbildēja ar "nē", pamatojot savu atbildi ar to, ka trūkst reāli laika, lai pilnībā apgūt standartā noteikto.

10. Vai Jūs piekrītat tam, ka tēmas "Mājsaimniecība" ietvaros, skolniekiem ir jāapgūst šādas tēmas - mājoklis; materiāli un to izstrādājumi; elektroapgāde un elektrosaimniecība dzīvoklī; tehnika; mājas darbi?

Atbildes – visas skolotājas atbildēja, ka neuzskata par vajadzīgu apgūt tēmu – "Elektroapgāde" un "Elektrosaimniecība"

11. Vai izmantojat savu izstrādāto tematisko plānu vai jau izstrādāto mācību programmas paraugu (izdots 1999.g.)?

Atbildes – visi skolotāji atbildēja, ka izmanto savus izstrādātos tematiskos plānus.

12. Vai šo tēmu Jūs mācat apvienojot ar citām tēmām, tieši ar kurām?

Atbildes – lielākā daļa skolotāju (11) atbildēja, ka tēmu ‘‘Mājsaimniecība’’ saista parasti ar tēmu ‘‘Cilvēka un vides aizsardzība un drošība’’. Savukārt 1 skolotāja atbildēja, ka tēmu saista arī ar Uzturu, vairāk uzsverot virtuves iekārtošanu, kopšanu un tehnikas izvēli, nevis dzīvojamo telpu iekārtošanu.

13. Kādam Jūsaprāt ir jābūt tēmas ‘‘Mājsaimniecība’’ saturam – nosauciet apakštēmas.

Atbildes bija dažādas -

- ❖ Noteikti ir jābūt mājokļa iekārtojums, tā kopšana, kā arī darba drošība,
- ❖ Ugunsdrošība, elektrodrošība, tehnika,
- ❖ Daži uzsvēra, ka meitenēm patīk zīmēt savu sapņu istabu, vai arī uztaisīt maketus.
- ❖ Tika piedāvāts arī šāds uzdevums – teorētiski tiek izstāstīts par krāsu nozīmi telpā un meitenēm ir jāizveido kāds interjera priekšmets, atbilstoši viņu istabas krāsu gammai.

14. Kuras mācību grāmatas izmantojat mācību procesā?

Atbildes – izmanto D. Riekstas, A. Pridānes mācību grāmatas.

15. Vai nepieciešams papildus gatavot materiālu, uzdevumus?

Atbildes: Protams, jo ar to, kas ir grāmatās nepietiek. Kāpēc? Meitenes taču saprot, ka grāmatā piemēram piedāvātie tīrīšanas līdzekļi ir novecojuši, izmantoju no dažādiem žurnāliem, preses iegūtos materiālus.

16. Kā Jūs vērtējat mācību grāmatās piedāvāto tēmas satura izklāstu?

Atbildes – lielākā daļa (10) atbildēja, ka tas visu laiku atkārtojas, katrā nākamajā klasē nāka kaut kas mazliet klāt, bet pamatā saturs ir tik vienkāršots un dažreiz pat nevajadzīgs. 2. skolotājas atbildēja, ka neizmanto mācību grāmatas, šīs tēmas apgūvē, jo meitenēm tiek dots uzdevums pašām savākt aktuālāko informāciju par dotajiem jautājumiem, problēmām.

Apkopojot atbildes autore secina, ka skolotāji izmantojot savus tematiskos plānus tēmu ‘‘Mājas vide’’ māca balstoties uz savu pieredzi, saviem uzskatiem, nevis uz standartu,

programmu un mācību grāmatās piedāvāto. Trūkst vienotas koncepcijas kā strukturēt mācību saturu pa klasēm.

Skolēnu vecāku viedoklis

Lai tiktu iegūta vispusīga informācija par pētāmās tēmas "Mājas vide" saturu, autore anketēja arī vecākus. (Anketas paraugu skat. pielikumā nr.1) Viedoklis ir svarīgs, jo vecākiem un skolai ir jābūt mijiedarbībā. Arī skolotāji ir vecāki.

Anketēšanas mērķis: Noskaidrot vecāku viedokli par tēmas "Mājas vide" saturu, tā nozīmi un lietderību.

Anketas struktūra: Anketā vecākiem tika iekļauti jautājumi, ar kuru palīdzību var noskaidrot vecāku viedokli un attieksmi pret mājturības priekšmetu un tēmu "Mājas vide".

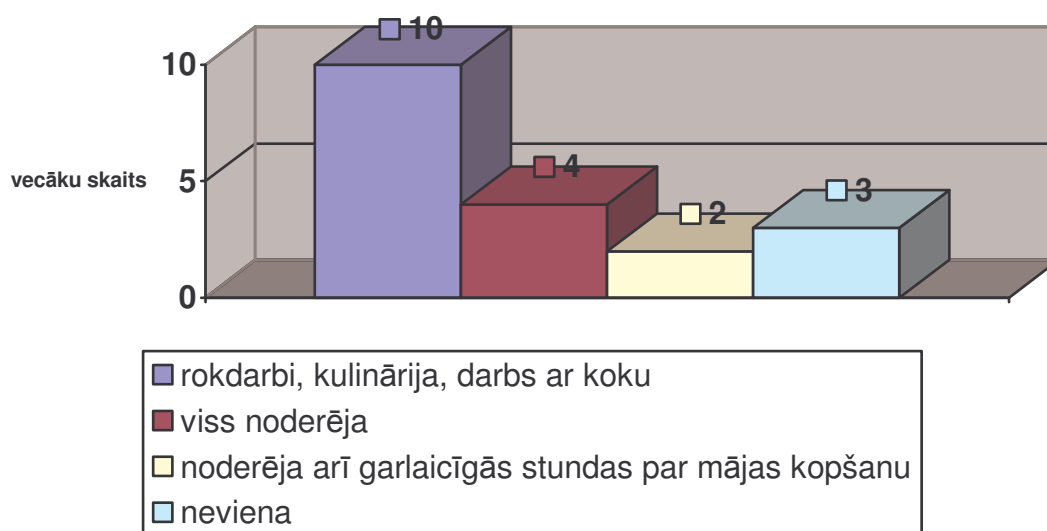
Anketēšanā piedalījās 20 vienas skolas skolēnu vecāki. Vecākiem ir bērni dažāda vecumā, bet galvenokārt pamatskolas skolēni.

Jautājumi un iegūtie rezultāti

1. Mācoties pamatskolā Jums noteikti bija priekšmets - mājturība. Kuras no šajā priekšmetā apgūtajām tēmām reāli noderēja dzīvē?

Vecāku viedoklis par Mājturības priekšmeta satura atbilstību, nepieciešamību reālajā dzīvē.

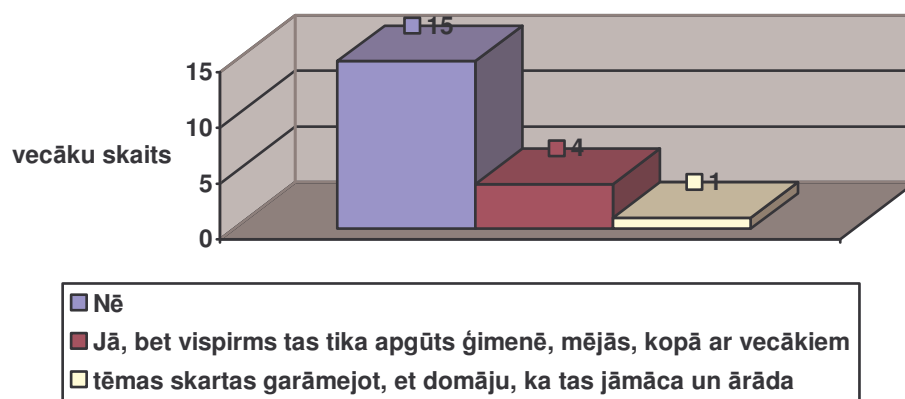
Histogramma nr.8

2. Vai mājturības stundās mācījāties par to kā iekārtot mājokli, par drošību, telpu kopšana? Vai tas arī noderēja dzīvē?

Tēmas ‘Mājas vide’, ‘Drošība’ satura nepieciešamība

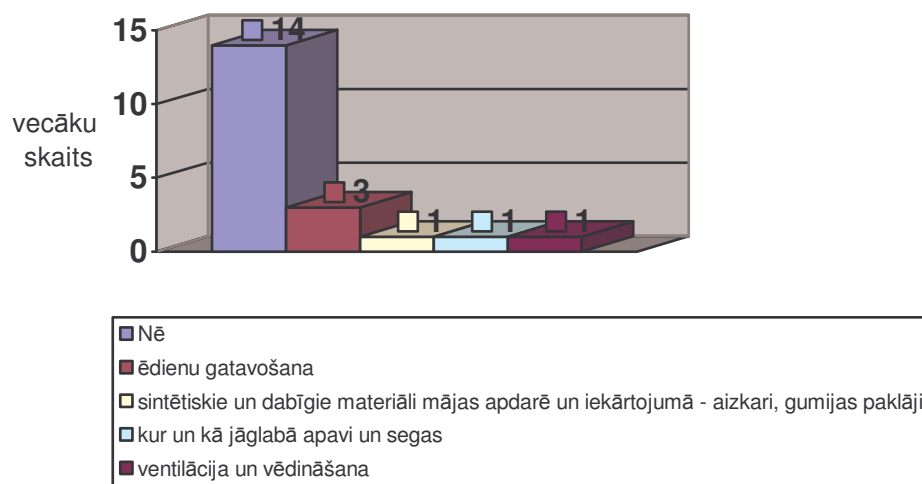
Histogramma nr.9

3. Vai bija arī citas tēmas, kas attiecās uz tēmu ‘Mājas vide’? Kuras?

Vecāku viedoklis par Mājturības priekšmeta saturu

Histogramma nr.10

4. Atzīmējiet, ievelkot, Jūsaprāt atbilstošā ailē, krustiņu, kuras no šīm tēmām ir: obligāti jā māca mājturības stundās ; varētu mācīt, bet nav obligāti; šī tēmā nav vajadzīga mājturības apguvē pamatskolā.

Tabula nr.8

Tēmas	Obligāti jā māca mājturības stundās	Varētu mācīt, bet nav obligāti	Šī tēma nav vajadzīga
Mājas darbu plānošana	5	15	
Telpu kopšana;	11	9	
Drošība, elektrodrošība, ugunsdrošība;	20		
Pirmās palīdzības sniegšana;	20		
Zīmes un simboli sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos;	13	7	
Mājas kaitēkļu apkarošana;		14	6
Vides saudzēšana;	14	5	1
Interjera dizains;	17	3	
Patērētājtiesības;	4	5	Vairāki neko neatzīmēja
Elektroapgāde, elektrosaimniecība dzīvoklī;	9	5	6
Mājas uzturēšana;	4	16	
Sadzīves tehnika.	2	7	11

Daži viedokļi no vecāku puses:

1. Mācību stundās nepieciešams pieaicināt profesionāļus – dizaineri, interjeristi; sadzīves tehnikas speciālistus, kaut vai zinošus pārdevējus.
2. Mājturība nav primārais un viens no galvenajiem priekšmetiem.
3. Lielu daļu no skolā mācītā skolēni iemācās mājās no vecākiem, atnākot uz skolu, katram sava pieredze un vēl skolotājs var mācīt pavisam kaut ko citu, nekā mājās tiek mācīts.

Secinājumi

1. No skolā apgūtajām tēmām reāli ir noderējušas visas gan praktiskās, gan teorētiskās tēmas;
2. vairākums vecāku uzskata, ka mājokļa iekārtošana, kopšana lielākoties tika apgūta mājās kopā ar vecākiem;
3. vecāki uzskata, ka skolā mājturības stundās jā māca šādas tēmas:
  - ❖ Pirmās palīdzības sniegšana;
  - ❖ Drošība, elektrodrošība, ugunsdrošība;
  - ❖ Interjera dizains;
  - ❖ Telpu kopšana
  - ❖ Vides saudzēšana;
  - ❖ Zīmes un simboli sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos;
  - ❖ Elektroapgāde, elektrosaimniecība dzīvoklī.

Vecāki arī uzskata, ka varētu mācīt, bet nav obligātas šādas tēmas – mājas darbu plānošana; mājas kaitēkļu apkarošana; mājas uzturēšana.

Savukārt maznozīmīgas tēmas ir – sadzīves tehnika un patērētājtiesības. Par sadzīves tehniku vecāki saka, ka katram mājās sava tehnika, it sevišķi šodien, kad preču piedāvājums ir ļoti plašs, savukārt skolā mācīt no brošūrām vai arī salīdzināt to tehniku, kāda ir mācību virtuvē un kāda ir mājās, nav nepieciešams.

Skolēnu viedoklis

Pedagoģiskās darbības laikā, autore ir saskārusies ar skolēnu pretenzijām un jautājumiem, kāpēc tieši tagad mums šī tēma ir jā mācās. Līdz ar to autore piedāvāja 7. un 8. klašu skolniecēm izveidot, viņuprāt atbilstošu sadalījumu pa klasēm tēmai ‘‘Mājas vide’’. Skolnieces tika informētas par tēmas apakštēmām, kā rezultātā tika izveidoti šādi varianti. Tēmu sadali pa klasēm skatīt tabulā nr.9 Skolnieču piedāvātais sadalījums pa klasēm tika ņemts vērā sastādot tematisko plānu.

Klase	Tēma
5.	Mājoklis, telpu kopšana
6.	Drošība
7.	Mājoklis, mēbeles
8.	Videi draudzīga saimniekošana
9.	Interjera dizains

Klašu ieteikumi bija diezgan līdzīgi, balstīti uz iepriekšējās klasēs apgūto un pieredzēto tēmas sadales struktūru.

Autore ir noskaidrojusi skolotāju, skolēnu un vecāku viedokļus, izanalizējusi tēmas ‘‘Mājas vide’’ satura prasības Pamatizglītības standartā, Mājturībā un mācību satura atlases teorētiskās nostādnes. Turpmākajā nodaļā autore apraksta mācību tēmas ‘‘Mājas vide’’ satura izveidi.

3. Mājturības priekšmeta, mācību tēmas "Mājas vide" satura izveide

Mācību satura atlasei un izveidei, mājturības priekšmetā, tēmai "Mājas vide", balstoties uz Pamatizglītības standartu 1. - 9. klasei Mājturībā (Rokdarbi), kas apstiprināts 12.01.2004, rīkojums nr.4, autore uzskata, ka jāievēro šādi mācību satura atlases kritēriji:

1. Satura atbilstība reālai dzīvei;
2. Satura atbilstība pedagoģiskās un didaktiskām prasībām;
3. Satura atbilstība skolēnu vecumposma īpatnībām.

Katra mācību satura temata apguves process iziet šādus mācību procesa posmus:

- mācību mērķa izvirzīšana;
- jaunās informācijas organizēta uztveršana un apjēgšana;
- jauno zināšanu nostiprināšana, prasmju un iemaņu izkopšana;
- apgūto zināšanu vispārināšana un sistematizēšana;
- zināšanu, prasmju un iemaņu pārbaude. [1; 31]

Kā jau iepriekš minēts – mācību saturam jāatbilst skolēnu vecumposma īpatnībām. Ir svarīgi noskaidrot tās. Pusaudžu vecums (pubertāte) ir strauju bioloģisku pārmaiņu periods, kas iestājas aptuveni no 12 līdz 19 gadiem. Tas ir pārejas laiks, kurā cilvēks no bērna pārveidojas par pieaugušu cilvēku. Pusaudža ķermenis turpina augt un nobriest, pieaug zināšanas, iemaņas un intelektuālās spējas, taču pusaudzis vēl nav apguvis pieauguša cilvēka sociālās lomas. Pārmaiņu veicinātāji ir fiziskas nobriešanas un mācīšanās procesi.

Autore ir ievērojusi, ka pusaudžiem ir vēlme skaļi apliecināt savus sasniegumus un gūt pozitīvu novērtējumu par katru cenu. Skolēni intensīvāk meklē draugus un domubiedrus, kas ne vienmēr sekmē pozitīvu attieksmi pret mācībām.

Kognitīvi nobriedis pusaudzis spēj saprātīgi spriest par iztēlotām situācijām, spēj iedomāties, kāda varētu būt ideāla pasaule, spēj spriest deduktīvi.

Izglītības un mācību satura izveides galvenā orientācija – personība (skolēns kā topoša personība). Šajā aspektā ievērojamas:

- Personības individuālās attīstības iespējas un intereses;

- Sabiedrības vajadzības (sociālais pasūtījums), kas izpaužas nepieciešamībā veidot harmoniski attīstītu, brīvu, garīgi bagātu un fiziski pilnīgu personību.

Personības tapšana noris dažādu nosacījumu – nejaušo un nepieciešamo – mijiedarbībā, kur sava loma ir iedzimtajām īpašībām – ārienei un fiziskajām stāvoklim, spējām, nervu darbības tipam, un sava nozīme mūsu pašu neizraudzītajai ģimenes videi (mikrovidei) un sabiedrībai (makrovidei).

Cilvēka kā personības sociālā dzīve, daba, kultūra sastāv no 4 sistēmām:

1. Sociālā sistēma;
2. Bioloģiskā – organisma sistēma;
3. Personības individuālā sistēma;
4. Kultūras sistēma. [16; 15]

Dzīves kvalitātes nosacījumi ir cilvēka dzīves un darbības pamatsfēras galvenās vērtības. Balstoties uz A. Milta izveidoto cilvēka dzīves un darbību pamatsfēru uzskaitījumu, autore izveidojusi sekojošu tabulu:

Cilvēka dzīves un darbības pamatsfēru galvenās vērtības

Tabula nr.10

Cilvēka dzīves un darbības pamatsfēras	Galvenie imperatīvie (pavēles) attīstības nosacītāji	Galvenās vērtības. Vērtības, kas attiecas uz tēmu "Mājas vide"
Daba	Ekoloģiskais imperatīvs	Dzīvība, vitalitāte, veselība, apkārtējās vides kvalitāte
Sociālā dzīve	Tehnoloģiskais, varas, informatīvais imperatīvs	Kārtība, tīrība, drošība, palīdzība.
Kultūra	Gara, dvēseles imperatīvs simboliskā vide	Kvalitatīva darbība, garīgo vērtību sargāšana, attīstība, atjaunošana, vairošana
Augstākās garīgās vērtības, principi	Sakrālais imperatīvs	Labais, skaistais, mīlestība, dzīves jēga.

Katra sistēma apmierina noteiktas cilvēka vajadzības, kas nepieciešamas eksistences turpinājumam un tieksmēm pēc noteiktas kārtības, līdzsvara, veseluma. Līdz ar to personības veidošanās aspektā saturā, iekļaujami šādi galvenie cilvēka dzīves un darbības pamatsfēras tematu bloki, kas attiecas uz tēmas "Mājas vide" apguvi. Autore uzskata, ka :

1. Pastāv saikne starp cilvēka dzīves un darbības pamatsfēras tematu "Cilvēks un daba" un tēmas "Mājas vide" vienu no apakštēmām "Videi draudzīga saimniekošana" "Telpaugi un mājdzīvnieki mājoklī";
2. Pastāv saikne starp tematu "Cilvēks un sabiedrība" un tēmas "Mājas vide" apguves mācību metodēm un to paņēmieniem: grupu darba, pārrunas, diskusija un intervija;
3. Pastāv saikne starp tematu "Cilvēks un kultūra (māksla)" un tēmas "Mājas vide" apakštēmām "Interjera dizains", estētiskais mājokļa noformējums;
4. Pastāv saikne starp tematu "Cilvēks un fiziskā un psihiskā pilnveide" un personības īpašību pilnveide mācību procesā;
5. Pastāv saikne starp tematu "Cilvēks un darbs" un skolēna darba kā vērtības apzināšanos.

3.1 Mācību tēmas “Mājas vide” tematiskais plāns

Tematiskais plāns – iepriekš paredzēta pasākumu, darbības posmu sistēma ar izkārtojumu noteiktā izpildes loģiskā secībā un laikā. [33; 132]

Mērķtiecīgi organizēta skolēnu darbība, kurā mācību saturā iekļautās vērtības – zināšanas, prasmes, attieksmes, kļūst par skolēna ieguvumu. Izziņas darbība sākas ar mācību vielas uztveršanu, tās rezultātā skolēna apziņā veidojas priekšstati.

2003. gadā uzsākot darbu skolā, tematiskais plāns tika sastādīts balstoties uz 1999. gadā izdoto Maijas Kulakovas, Maijas Marksas un Viktorijas Sīviņas ieteikto mācību programmu pamatskolai “Mājturība” un Pamatizglītības standartu mājturībā, kas izdots 1998.g. Mājturības mācību satura tēmas “Mājsaimniecība” stundu skaits bija ierobežots un visas tēmas nebija iespējams apgūt pietiekami dziļi. Šī tematiskā plāna izklāstu skatīt tabulā nr.11

Tematiskais plāns nr.1

Tabula nr.11

Klase	Stundas tēma	laiks	Galvenie jautājumi	Izmantotās metodes	Nepieciešamie materiāli, literatūra	Vērtēšana
5. klase	Mājoklis, tā iekārtošana, ikdienas telpu kopšana	45.min	Mājokļa iekārtošana un ikdienas telpu kopšanu. Atbildīga attieksme pret sevi un savu mājokli.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Rieksta D. Mājturība 5. klasei, darba burtnīca	Mutiska
5. klase	Darba drošība, ugunsdrošība, elektrodrošība	45.min	Nelaiemes gadījumu cēloņi mājās un to novēršana.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Grupu darbs	Rieksta D. Mājturība 5. klasei, darba burtnīca Pridāne A.	i / ni
6. klase	Mājoklis, iknedēļas telpu kopšana Zīmes un simboli sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos.	45.min	Iknedēļas darbu plānošana un iknedēļas telpu kopšana. Atbildīgu attieksme pret sevi un savu mājokli. Sadržīves un	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Rieksta D. Mājturība 6. klasei, darba burtnīca	Mutiska

			ķīmiskajos līdzekļos sastopamajās zīmēs un simboli.			
6. klase	Pirmā palīdzība nelaimes gadījumā - apdegumi, apsaldēšanās, elektrotrauma.	45.min	Rīcība nelaimes gadījumos, to sekas sadzīvē.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Rieksta D. Mājturība 6. klasei, darba burtnīca	i/ni
7. klase	Mājoklis, mēbeles, ikmēneša telpu kopšana.	45.min	Mājokļa ikmēneša darbu plānošana, telpu kopšana.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Grupu darbs	Rieksta D. Mājturība 7. klasei	Ballēs
7. klase	Mājas kaitēkļi, to apkarošana	45. min	Mājas kaitēkļi, to apkarošanu.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Rieksta D. Mājturība 7. klasei	mutiski
7. klase	Tekstils interjerā, kopšana, lietošana	90.min	Izmantojamie tekstilmateriāli interjerā, to daudzveidība, kopšana.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Mājturības pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs)	i/ni
8. klase	Videi draudzīga saimniekošana.	45.min	Saudzīga attieksme pret vidi, atkritumi, to škirošana.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Grupu darbs	Mājturības pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs)	Mutiska
9. klase	Interjera dizains	90.min	Mājokļa estētiskā noformējuma iespējas.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Individuālais darbs	Uzskates materiāli no preses un žurnāliem	Ballēs

No 2003.g. – 2004.g. izvērtējot un studējot papildliteratūru, kā arī konsultējoties ar pieredzējušiem skolotājiem, tematiskā plāna apakštēmu struktūra tika mainīta:

1. Mācību stunda ilgst 40 min. nevis 45 min kā bija iepriekšējā mācību gadā.
2. Netiek uzsvērts pakāpenisks sadalījums pa klasēm tēmai “Telpu kopšana” ikdienas, iknedēļas, ikmēneša, sezonas telpu kopšana.
3. Tēmas “Zīmes un simboli sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos” tiek padziļināts saturs un izvērsts uz divām mācību stundām.
4. Tēma “Videi draudzīga saimniekošana” ir pārcelta uz astoto klasi.

Uzlabotais tematiskais plāns apskatāms tabulā nr.12

Tematiskais plāns nr.2

Tabula nr.12

Klase	Stundas tēma	Laiks	Galvenie jautājumi	Izmantotās metodes	Nepieciešamie materiāli, literatūra	Vērtēšana
5. klase	Mājoklis, tā funkcijas, iekārtojums	40 min	Mājokļa funkcionāla iekārtošana.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Mājturība 5. klasei, D. Rieksta darba burtnīca	Mutiska
5. klase	Telpu kopšana. Drošība,	40 min	Telpu kopšana. Drošības pasākumi mājās,	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode;	Mājturība 5. klasei, D. Rieksta Mājturības pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs)	i/ni
6. klase	Mājoklis, mēbeles	40 min	Mēbeļu izvēle, kopšana	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode	Mājturība 6. klasei, D.Rieksta	mutiska
6. klase	Zīmes un simboli sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos	80 min	Sadzīvē lietojamie ķīmiskie līdzekļi, to pielietojums, simbolu nozīme.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Individuālais darbs	Mājturība 6. klasei, D. Rieksta; darba burtnīca, uzskates materiāli;	Ballēs
7. klase	Mājas darbi. Kaitēkļu apkarošana	80 min	Mājas darbu veikšanas plānošana,	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā	Mājturība 7. klasei; Mājturības	i/ni

			Tīra mājokļa nozīme Kaitēkļu apkarošanu.	metode; Individuālais darbs	pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs)	
7. klase	Drošība. Pirmās palīdzības sniegšana	40 min	Pirmās palīdzības sniegšana mājas apstākļos, sadzīves traumas.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Grupu darbs	Mājturība 7. klasei Mājturības pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs)	i/ni
8. klase	Videi draudzīga saimniekošana, atkritumu šķirošana	40 min	Vides saudzēšanas pamatnoteikumi. Atkritumi, to šķirošana	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Individuālais darbs	Mājturības pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs)	i/ni
8. klase	Interjera dizains	40 min	Mājokļa estētisks noformējums, krāsu ietekme.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Grupu darbs	Irbīte A. Bāliņa A. "Interjers"	i/ni
9. klase	Interjera dizains	80 min	Mājokļa iekārtošana, interjera dizaina stilu veidi. Prasmes un iemaņas mājokļa iekārtošanā.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā metode; Individuālais darbs	Irbīte A. Bāliņa A. "Interjers"	i/ni

2005. gada sākumā tika veikta 20 vecāku un 20 skolotāju anketēšana, kā arī skolēnu viedokļu apkopošana par tēmas "Mājas vide" saturu. Izvērtējot rezultātus un apsverot iespējas, kā arī balstoties uz jaunizdoto pamatizglītības standartu (izdots 2004.01.12. ISEC rīkojums nr.4) mājturības priekšmetā un stundu skaita izmaiņām skolā (1 mājturības stunda nedēļā 5.-9. klasei) , tematiskais plāns tika koriģēts.

Tika veiktas šādas korekcijas:

1. Tēmas "Drošība" un "Pirmās palīdzības sniegšana" tika apvienotas un pamatinformācija turpmāk sniegta 5. klasē. Šīs tēmas tiek mācītas arī integrēti ar citām tēmām no 6. – 9. klasei.

2. Tēma "Telpu kopšana" netiek sadalīta atsevišķi pa klasēm, bet gan apvienota vienkopus 6. klasē.

3. Tēma “Mājas kaitēkļi, to apkarošana un profilakse” ir paredzēta 1 mācību stunda nevis 2, kā bija iepriekšējā mācību gadā.

4. Tematiskais plāns tiek papildināts ar tēmu “Telpaugi un mājdzīvnieki mājoklī”.
Veiktās izmaiņas atspoguļojas tematiskajā plānā nr.3, tabulā nr.13

Tematiskais plāns nr.3

Tabula nr.13

Klase	Stundas tēma	Laiks	Galvenie jautājumi	Izmantotās metodes	Nepieciešamie materiāli, literatūra	Vērtēšana
5. klase	Mājoklis, tā funkcijas un iekārtojums	40 min	Mājokļa funkcijas, tā iekārtojums. Skolēna istabas, iekārtojums	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode;	1. Mājturības pamati 5. - 9. klasei (autoru kolektīvs) 2. D. Rieksta Mājturība 5. klasei; 3. H.Laudinskis, U.Žīgurs, D.Rieksta Mājturība zēniem 5. klasei	mutiska
5. klase	Drošība mājoklī	40 min	Pamatinformācija par ugunsdrošību, elektrodrošību un darba drošību mājās. Paaugstinātas bīstamības zonas mājās.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode;	1. Mājturības pamati zēniem un meitnēm 5.-9. klasei (autoru kolektīvs); 2. Pridāne A. Uzdevumi un vingrinājumi mājturībā 5.-9.klasei 3. Rieksta D. Mājturība 5. klasei	i/ni
6. klase	Telpu kopšana, tīrīšanas un kopšanas līdzekļi.	40 min	Veselīga mājokļa nozīme, telpu kopšana. Ķīmiem lietotie tīrīšanas līdzekļi un darba rīki. Sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos lietotie simboli, to nozīmi.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode; Grupu darbs	Mājturības pamati zēniem un meitnēm 5.-9. klasei; D.Rieksta Mājturība 6. klasei; Juris Magone Zīmes un simboli ikdienas dzīvē. www.pateretaja-	i/ni

					celvedis.lv www.ptac.lv	
6. klase	Videi draudzīga saimniekošana.	40 min	Atkritumu šķirošanas veidi un šķirošanas nepieciešamība.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode; Individuālais darbs	D.Rieksta Mājturība 6. klasei; www.hoetika.lv	i/ni
7. klase	Mājoklis, zonu iedalījums, mēbeles	40 min	Mājokļa zonu iedalījums, mēbeles, to funkcionāls izvietojums. Mēbeļu kopšanas līdzekļi, paņēmieni.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Reproductīvā metode; Heiristiskā mācību metode; Grupu darbs	D.Rieksta Mājturība 7. klasei; Irbīte A. Bāliņa A. "Interjers"	mutiska
7. klase	Mājas kaitēkļi, to apkarošana un profilakse	40 min	Tīra mājokļa nozīme Kaitēkļi, to daudzveidība, apkarošana	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode;	D.Rieksta Mājturība 7. klasei;	i/ni
8. klase	Telpaugi un mājdzīvnieki mājas vidē.	80 min	Mājokļa un apkārtējās vides mijiedarbība. Telpaugu uzturēšanas noteikumi. Mājdzīvnieku uzturēšanas noteikumi.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode; Individuālais darbs	Lauku avīzes tematiskā avīze "Telpaugi" www.telpaugi.lv www.pukupastnieks.lv http://spogulis.calis.lv/tava-veseliba/medicina/ja-dzivokli-ir-majdzivnieki/	balles
9. klase	Interjera dizains	80 min	Mājokļa estētiskais noformējums un iespējas, to daudzveidība. Telpas un krāsas mijiedarbība, krāsu ietekme. Stilu veidi Interjera veidošana pēc noteiktiem kritērijiem.	Izskaidrojoši ilustratīvā; Heiristiskā mācību metode; Individuālais darbs	Irbīte A. Bāliņa A. "Interjers" www.jusmajas.lv www.jumicentrs.com www.int-dizains.lv www.mc2.lv www.home.lv www.meretton.lv www.etnostils.lv	Balles

3.2 Mājturības priekšmeta, mācību tēmas ‘Mājas vide’ sadale pa klasēm

Sakarā ar to, ka mācību process tiek papildināts ar papildus mācību priekšmetiem, un rēķinoties ar skolēnu noslogotību mājturības priekšmeta stundu skaits tika samazināts no divām mācību stundām nedēļā uz vienu. Šis fakts ļoti ierobežo Pamatizglītības standartā apstiprinātā, mājturības priekšmeta mācību satura pilnvērtīgu apguvi. Tā kā mācību stundas ir mazāk, līdz ar to arī mācību satura apjoms ir mazāks. Autore piedāvā šādu tēmas ‘Mājas vide’ sadali pa klasēm. (skatīt tabulu nr.14)

tabula nr.14

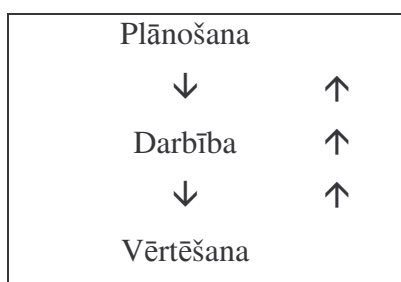
5. klase	6. klase	7. klase	8. klase	9. klase
Mājoklis tā funkcijas un iekārtojums 1. stunda	Telpu kopšana, tīrīšanas un kopšanas līdzekļi 1. stunda	Mājoklis, zonu iedalījums un mēbeles 1. stunda	Telpaugi un mājdzīvnieki mājas vidē 2. stundas	Interjera dizains 2. stundas
Drošība mājoklī 1. stunda	Videi draudzīga saimniekošana 1. stunda	Mājas kaitēkļi, to apkarošana, profilakse 1. stunda		

3.3 Mācību tēmas ‘Mājas vide’ mācību metodika

Mācību metodika – didaktisko paņēmieni sistēma, kas balstās uz skolotāju un skolēnu pedagoģiski pamatotas mijiedarbības organizēšanu mācību mērķu sasniegšanai.
[33; 96]

Mācību process balstās uz trim pamatprincipiem :

Mācību procesa komponenti

shēma nr.1

Darba plānošanu ietekmē mācību saturs, mācībām paredzētais un atvēlētais laiks, materiāli tehniskā bāze, klases kolektīva īpatnības, kā arī skolēnu skaits klasē.

Plānojot mācības, skolotājam jāatbild uz šādiem jautājumiem:

1. Kāds ir mērķis? Teorētisku zināšanu apguve vai praktisku iemaņu apguve?
2. Kāda ir auditorija? Vai skolēni ir motivēti darbam, vai ir priekšzināšanas?
3. Kāds ir mācīšanas un mācīšanās saturs? Vai saturs atbilst pedagoģiskajām, didaktiskajām prasībām, ir saistīts ar reālo dzīvi?
4. Kādas mācību metodes tiks izmantotas?
5. Kāds ir sasniegtais rezultāts?

Mācību procesā svarīga ir gan skolotāja aktivitāte, gan skolēna iniciatīva. Skolēna iniciatīva un aktivitāte ir atkarīga gan no skolotāja prasmes ieinteresēt, mācību metodes, pieejas un paša skolēna motivācijas un vēlmes kaut ko darīt.

Autore uzskata, ka mācību procesā vairāk ir piemērota dialogiskā darbība.

Dialogiskā darbība ir:

1. Pārrunas ar skolēniem kā pildīt uzdevumu – mājturībā 5. klasē tas ir ļoti svarīgi, lai skolēni uzdodot noskaidrojošus jautājumus un veidojot dialogu ar skolotāju, izprastu, kā ir jādara uzdotais;

2. Apspriešanās ar skolēniem – apspriešanās ir tādēļ, lai noskaidrotu skolēnu viedokli, saprastā un apgūtā līmeni;
3. Skolēni ir aktīvi mācību procesa līdzdalībnieki;
4. Kopīga problēmu risināšana, kas sekmē mācīšanos, piemēram, – ja skolēnam kaut kas nav sanācis vai arī ir nesaderīgi materiāli un darbarīki – izskaidrojot un kopīgi atrodot risinājumu, tiek apgūtas jaunas zināšanas, prasmes un ne tikai vienam skolēnam, bet gan visiem klātesošiem.
5. Aktīva skolēnu darbība sekmē saskarsmes un sadarbības prasmju apgūšanu.

Lai kvalitatīvi īstenotu mācību procesu, autore piekrīt K. Burānes teiktajam, ka ir jāizmanto kritisko domāšanu veicinošas metodes. Nepieciešams veidot mācību procesu tā, lai:

1. Skolēni varētu radīt emocionālu un loģisku saikni starp savām iepriekšējām zināšanām un jaunapgūstamo mācību vielu;
2. Nodrošinātu laiku un iespējas kritiski domāt;
3. Skolēni varētu prātot par uzzināto, apjēgt un izvērtēt to un izveidot savus jaunus priekšstatus;
4. Tiktu pieņemtas dažādas idejas un viedokļi;
5. Skolēni varētu aktīvi iesaistīties un uzņemties atbildību;
6. Mācību vide būtu psiholoģiski droša un uzticības pilna;
7. Katrs skolēns apzinātos savu spēju izteikt kritiskus spriedumus un savu nozīmīgumu kopīgajā izziņas ceļā.

Veiksmīgi īstenojot mācību procesu, tiek panākts, ka kritiski domājošs skolēns:

- ❖ Jautā auglīgus un neviennozīmīgi atbildamus jautājumus,
- ❖ Analizē un pakļauj pozitīvām šaubām piedāvāto informāciju,
- ❖ Rada un prot aizstāvēt savu viedokli,
- ❖ Konstruktīvi piedalās diskusijās un mācību procesā kā kopīgā pētījumā,
- ❖ Apzinās savu atbildību par mācību procesu un rezultātiem,
- ❖ Apzināti izmanto dažādas mācību stratēģijas augstāku rezultātu sasniegšanai,
- ❖ Domā par savu domāšanu un izmanto dažādas domāšanas prasmes veiksmīgākai problēmsituāciju risināšanai. [7]

Autore uzskata, ka mācību metožu izmantošana ir atkarīga no konkrētām situācijām mācību procesā.

Mājturības priekšmets sevī integrē daudzus citus mācību priekšmetus – vizuālo mākslu, veselības mācību, matemātiku u.c. Šī mācību priekšmeta tēmas nav uztveramas distancēti no dzīves, bet tieši otrādi – ļoti pietuvinātas ikdienā nepieciešamajām zināšanām. Galvenais instruments ar ko panākt apzināto mērķtiecīgo darbību no skolēnu puses, ir zināšanu integrācija no citos mācību priekšmetos gūtās informācijas par likumsakarībām, kas nodrošina praktiskai darbībai vēlamu rezultātu. Lai skolēni mācētu integrēt, vispirms jāpanāk vienotība atsevišķu mācību priekšmetu vidū, savstarpēji vienojoties ar priekšmetu skolotājiem. Diemžēl skolā, kurā autore strādā, vienošanās starp skolotājiem ir daļēja.

Mācību metodes

’Laiku pa laikam kāda no mācību metodēm tiek ieteikta un popularizēta vairāk nekā citas. Kāpēc? Mainās vēsturiskie apstākļi, mērķauditorijas vajadzības, motivācija, prioritātes. Tādējādi atbilstoši aktualitātēm sabiedrībā, tās vajadzībām mainās arī izglītības mērķi, stratēģijas un līdz ar to – arī metožu izvēle. Tomēr pastāvīgs paliek jautājums – kuru metodi izvēlēties, lai vislabāk sasniegt mērķi? Nav tādas metodes, kas vienlīdz labi derētu ikvienam un dažādos apstākļos, nav šīs ideālās mācību metodes, bet ir iespēja veiksmīgi izvēlēties un lietot piemērotāko. Kā gan izvēlēties piemērotāko mācību metodi atbilstoši izvirzītajam mērķim un vajadzībām? Šim jautājumam grūti sniegt atbildi. [50]

Mācību metode – skolotāja un skolēnu savstarpējas sadarbības paņēmieni kopums, kāds nepieciešams noteikta didaktiskā principa vai pedagoģiskās pieejas ietvaros un paredzēts, lai nodrošinātu mācību, audzināšanas un attīstības uzdevumu izpildi mācību procesā un izglītības mērķu sasniegšanu. [33; 96]

Autore mājturības stundās izmanto šādas mācību metodes:

- *Izskaidrojoši ilustratīvā metode* jeb informatīvi receptīvā (uztveres) metode – šī mācību metode ir viens no ekonomiskākajiem veidiem, kā nodot vispārinātu un sistematizētu informāciju skolēniem. [1; 78] Šo metodi autore izvēlas jaunās vielas apgūvē. Informācijas sniegšanā tiek izmantotas galvenokārt mutvārdu, iespiestu rakstu, uzskates līdzekļu demonstrēšanas paņēmienus un darba lapas pildīšana. Skolēni

informāciju uztver, apjēdz un fiksē savā atmiņā, veicot tādas darbības, kas nepieciešamas zināšanu apguves pirmajam līmenim – klausās, skatās, tausta, lasa, novēro, saista jauno informāciju ar jau agrāk apgūtu un iegaumē.

- *Daļēju meklējumu jeb heirstiskā metode* – risinot skolēniem jaunas problēmas atšķirībā no gatavām zināšanām, darbības veidiem, iemaņām un prasmēm skolēni var apgūt radošās darbības pieredzi. [1;78] Autore šo metodi izmanto ar dialoga, diskusiju un pārrunu palīdzību pildot darba lapas, apgūstot jaunu mācību vielu.
- *Individuālais darbs* – šo metodi autore izmanto, lai skolēni pildītu konkrētus uzdevumus patstāvīgi – jaunas informācijas analīze un apkopošana, iegūto zināšanu nostiprināšanai.
- *Grupu darbs* – mācību metode un forma, sadaloties grupās uzdevuma vai noteiktas problēmas risināšanai ļauj skolēniem papildus jaunas informācijas apgūšanai pilnveidot arī sadarbības, komunikācijas prasmes. Strādājot grupā, skolēniem ir jābūt informētiem par uzdevuma mērķi un vērtēšanas kritērijiem.

Skolotājs un metodiķis K. Brants 20.gadsimta 20.gados publicējis labas mācību metodes kritērijus:

- Metodei ir jāveicina skolēnu domāšanas piesaiste gan problēmas izvirzīšanā, gan atrisināšanā, gan dažādu priekšlikumu un secinājumu formulēšanā;
- Gatava patiesība – vienalga – vai grāmatā izklāstīta, vai skolotāja izstāstīta – nerosina produktīvu uztveri, izpratni un iegaumēšanu;
- Personīgo atziņu jaunrades procesā un veiksmju apzināšanā tiek rosināts pozitīvs pašvērtējums;
- Jāmaina skolēna darbība un izturēšanās;
- Mācību programma nedrīkst būt metodes noteicēja;
- Metodei jābūt piemērotai bērnu dabiskajai interesei, tātad arī vecumam, vecumposma īpatnībām, tādējādi veicinot pozitīvu mācību motivāciju;
- Jāveicina audzēkņa dzīva piedalīšanās stundas gaitā.[50]

Visu izvēļu pamatā, tīši vai netīši, ir vajadzība. Vajadzība sadarboties, sekmēt domāšanas attīstību, uztveri un izpratni, visas četras komunikācijas prasmes, pašrealizēties un gūt ierosmi jaunām atklāsmēm un darbībām, rast prieku mācību procesā un nepazaudēt to, ieslīgšot ikdienas rutīnā.

Prakse neapstrīdami ir pierādījusi, ka emocionāli izglītoti skolēni ir daudz produktīvāki gan skolā, gan personiskajā dzīvē. Šie skolēni ir ar augstu motivāciju un pacietību mērķa sasniegšanai, spēj savaldīties stresa situācijās, konstruktīvi risināt konfliktus un iejusties citu cilvēku lomā. Tas ir emocionālais intelekts.

Skolēnu sasniegumu vērtēšana

Skolēna mācību sasniegumus mājturībā vērtē atbilstoši Valsts Pamatizglītības standartam un Pamatizglītības standartā Mājturībā ietvertām prasībām, izvērtējot zināšanu apjomu un kvalitāti, apgūtās prasmes, attieksmes, mācību sasniegumus un attīstības dinamiku. Mājturībā skolēnu darba vērtēšanai ir iespējams izmantot ne tikai balles bet arī "ieskaitīts" un "neieskaitīts" vērtējumu. Autore uzskata, ka obligāti ir arī jāizmanto mutiska jeb verbāla vērtēšana. Novērtēšana ir kā skolēnu rosinātājs tālākai mācību darbībai. Novērtēšanai tikai tad ir nozīme, ja tā rosina skolēnu darboties tālāk, lai sasniegtu jaunus rezultātus. Novērtēšana sekmē arī skolēnu pašnovērtējuma veidošanos. Autore uzskata, ka pēc katra paveiktā darba skolotājam ar skolēniem ir jāapspriež veiksmes un neveiksmes. Tādējādi skolēniem veidojas vērtību izpratne, prasme novērtēt savus un cita darbus.

3.4 Mācību tēmas “Mājas vide” uzdevumi, darba lapas, to apraksts

Autore iz izveidojusi darba lapas un uzdevumus tēmas “Mājas vide” apguvei. Darba lapas un uzdevumi tika izveidoti ņemot vērā Blūma taksonomiju un mācību satura atlases kritērijus, kas tika konstatēti pirmajā nodaļā.

Tēma “Mājoklis, tā funkcijas un iekārtojums”. 5. klase, viena mācību stunda

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Mājoklis, tā nozīme;
- Mājokļa iekārtošana, sadalījums;
- Skolēna istaba, atbilstošas mēbeles, apgaismojums.

Lai šī tēma tiktu apgūta sekmīgi tik īsā laika posmā autore izstrādāja 5. klases skolēniem atbilstošu darba lapu. (Darba lapu skat. pielikumā nr.2)

Darba lapa veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcijas – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Attieksmju veidošanas funkcija – savstarpējā verbālā saskarsme starp skolotāju un skolēniem un skolēniem savā starpā;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Darba lapas stundas sākumā tiek izdalītas skolēniem. Darba lapa ir izstrādāta balstoties uz grāmatu Mājturības pamati zēniem un meitenēm 5. – 9. klasei / Galoburda R., Kārkliņa D., Skrupska I. [u.c.]; R.: Zvaigzne ABC, 1998.g. - 158.lpp.

Darba lapu paredzēts pildīt visiem skolēniem kopīgi, pārrunājot un diskutējot par tēmu.

Tēma “Drošība mājoklī”, 5. klase, viena mācību stunda

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Drošība mājoklī;
- Sadzīves negadījumi – apdegumi, kritieni, saindēšanās, elektriskās strāvas triecieni;
- Brīdinājuma zīmes, to nozīme.

Lai tēma tiktu apgūta sekmīgi tik īsā laika posmā autore izstrādāja 5. klases skolēniem atbilstošu darba lapu. (Darba lapu skat. pielikumā nr.2)

Darba lapa veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcijas – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Attieksmju veidošanas funkcija – savstarpējā verbālā saskarsme starp skolotāju un skolēniem un skolēniem savā starpā;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Darba lapas stundas sākumā tiek izdalītas skolēniem. Darba lapa ir izstrādāta balstoties uz grāmatu Mājturības pamati zēniem un meitenēm 5. – 9. klasei / Galoburda R., Kārkliņa D., Skrupska I. [u.c.]; R.: Zvaigzne ABC, 1998.g. - 158.lpp.

Darba lapu paredzēts pildīt visiem skolēniem kopīgi, pārrunājot un diskutējot par tēmu.

Tēma “Videi draudzīga saimniekošana”, 6. klase, viena mācību stunda

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Atkritumi;
- Atkritumu šķirošanas nepieciešamība;
- Atkritumu šķirošanas veidi.

Uzdevums ir paredzēts stundas sākumā kā prāta vētra, vērtēšana verbāla.

Uzdevums veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcijas – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Uzdevums skolēniem

Iesaki kā rīkoties ar šādiem atkritumu veidiem!

1. Plastmasas pudeles;
2. Stikla pudeles un burkas;
3. Papīrs, papīra iesaiņojums;
4. Ēdienu atliekas;
5. Novalkāti apģērbi un apavi;
6. Baterijas;
7. Sadzīves tehnika;
8. Vecas rotaļlietas;
9. Polietilēna maisiņi.

Jautājums: Vai mājās veicat atkritumu šķirošanu?

Tēma ‘Telpu kopšana. Tīrīšanas un kopšanas līdzekļi’. 6. klase, viena mācību stunda

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Telpu kopšanas nepieciešamība,
- Ikdienas, iknedēļas, sezonas telpu kopšana,
- Sadzīves ķīmiskie līdzekļi, (viens no skolēniem stāsta savu mājas darbu (uzdevums nr.1), pārējie piebilst savus atbilžu variantus, līdz ar to iegūstot plašu informāciju)
- Uzdevums nr. 2., tā izpildei tiek atvēlētas 10.min., pārrunas.
- Sadzīves ķīmisko līdzekļu simboli un to nozīme. Pārrunas. Izdales materiāls tiek iedots katram skolēnam ielīmēšanai burtnīcā, materiāls izmantots no Magones J. grāmatas ‘Zīmes un simboli ikdienas dzīvē’, materiāla paraugu skat. pielikumā nr.2.

Uzdevumi skolēniem

Uzdevums nr.1. Sadarbībā ar vecākiem veikt mājas darbu.

1. Uzraksti 3 mājās lietojamus tīrīšanas un telpu kopšanas līdzekļus.
2. Apskati etiķeti un atbildi uz jautājumiem!
  - Kuru darbu veikšanai tas ir paredzēts?
  - Cik liela deva ir nepieciešama?
  - Vai ir kādi brīdinājumi līdzekļa lietošanas, uzglabāšanas laikā?
  - Vai uz šiem līdzekļiem ir redzams simbols – apkārtējai videi draudzīgs?
  - Kāpēc tieši šo līdzekli mājās lietojat?
  - Kurus telpu kopšanas darbus tu veic mājās?
  - Vai ir kādi paņēmieni un līdzekļi ar kuriem var aizstāt veikalā nopērkamos tīrīšanas un kopšanas līdzekļus?

Kā jau iepriekš minēts uzdevums ir mājas darbs. Uzdots pirms tēmas uzsākšanas. Skolēni kopā ar saviem vecākiem noskaidro atbildes uz jautājumiem. Vērtēšana ir ieskaitīts / neieskaitīts.

Uzdevums veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcija – tiek apgūtas un nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Attieksmju veidošanas funkcija – savstarpējā verbālā saskarsme starp skolotāju un skolēniem un skolēniem savā starpā;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Uzdevums nr. 2 Darbs klasē.

Uzdevums veicams grupā. Grupā var būt 3 vai 4 skolēni.

Uzdevuma noteikumi: Tukšajās ailēs ieraksti atbilstošu tīrīšanas vai mazgāšanas līdzekli, pamato savu izvēli. (Darba lapu skat. pielikumā nr.2) Pārrunas veicot uzdevumu. Vērtēšana mutiska. Uzdevums veic tieši tādas pašas funkcijas kā uzdevums nr.1

Tēma ‘Mājoklis, zonu iedalījums un mēbeles’, 7. klase, viena mācību stunda

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Mājoklis, tā zonu iedalījums;

- Mēbeles, to funkcionāls izvietojums, ievērojot zonu iedalījumu;
- Mēbeļu kopšanas līdzekļi un paņēmieni.

Tēmas apguvei speciāli uzdevumi netiek izmantoti.

Tēma ‘Mājas kaitēkļi, to apkarošana un profilakse’, 7. klase, viena mācību stunda

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Kaitēkļi mājoklī;
- Kaitēkļu apkarošana un profilakse
- Tīra mājokļa nozīme, kaitēkļu ietekme uz cilvēka veselību.
- Stundas beigu daļā skolēni min krustvārdu mīklu.

Krustvārdu mīkla veic šādas funkcijas:

Darba lapa veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcijas – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attieksmju veidošanas funkcija – savstarpējā verbālā saskarsme starp skolotāju un skolēniem un skolēniem savā starpā;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Uzdevums skolēniem

Atrisināt krustvārdu mīklu. Vērtēšana ieskaitīts / neieskaitīts. (Krustvārdu mīklas paraugus skat. pielikumā nr.2)

Tēma ‘Mājdzīvnieki un telpaugi mājas vidē’, 8. klase, divas mācību stundas

Informācija skolotājam

Pirmās mācību stundas tēmas ‘Mājdzīvnieki mājoklī’ galvenie jautājumi:

- Informāciju par mājdzīvniekiem skolēni iegūst paši, skolotājam ir jāvadās pēc situācijas. Viss atkarīgs no tā cik daudzpusīgu informāciju iegūs skolēni, ja tās būs

skopi maz, tad skolotājs to papildina ar stāstījumu. Uzdevums tiek uzdots kā mājas darbs, mācību stundā norit grupu prezentācija, informācijas apkopojums. Par prezentācijas īpatnībām informācija tiek sniegta vienlaicīgi ar uzdevuma uzdošanu.

Uzdevuma vērtēšanas kritēriji:

- informācijas apkopojums (rakstiski) – 4 punkti.
- informācijas pasniegšana, prezentācija – 3 punkti.
- katra grupas dalībnieka ieguldījums, veicot darbiņu (skolēni aizpilda pašvērtējuma lapu) - 3 punkti.

Uzdevums veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcija – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.
- ❖ Attieksmju veidošanas funkcija – savstarpējā verbālā saskarsme starp skolotāju un skolēniem un skolēniem savā starpā.

Uzdevums skolēniem

1. Sadalīties 3 grupās.
2. Intervēt skolēnus un apkopot iegūtos datus.

Jautājumi intervēšanai:

- Vai tev ir mājdzīvnieks? Ja ir, tad kāds?
- Nosauc mājdzīvnieka uzturēšanas plusus un mīnusos?
- Cik lielas ir izmaksas mājdzīvnieka uzturēšanā? Aprēķini izmaksas!

Klasē katra grupa prezentē savus rezultātus uz tāfeles tiek veikts trīs grupu informācijas apkopojums, pēc tam arī diskusijas par iegūto informāciju.

Otrās mācību stundas_Tēmas ‘‘Telpaugi mājoklī’’ galvenie jautājumi:

- Telpaugi, to nozīme mājoklī;
- Visizplatītākie telpaugi, to uzturēšana un kopšana;
- Indīgie telpaugi.

Ja skolotājam ir iespēja var uzaicināt ziedu salona vai Botāniskā dārza pārstāvi, skolēniem būs vēl jo interesantāk.

Uzdevums tiek uzdots kā mājas darbs un vērtēts tiek ar ieskaitīts / neieskaitīts.

Uzdevums veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcija – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Uzdevums skolēniem

Atbildi uz jautājumiem!

1. Uzmanīgi apskati telpaugus skolā un mājās! Konstatē kuri, no tiem ir indīgi!
2. Kā mājās Tu kop telpaugus?

Tēma ‘Interjera dizains’, 9. klase, divas mācību stundas

Informācija skolotājam

Tēmas galvenie jautājumi:

- Mājokļa estētiskais noformējums,
- Telpas un krāsas mijiedarbība,
- Īsi par krāsu ietekmi, nozīmi,
- Interjera stilu veidi (5, 6 populārākie),
- Interjera stilu raksturīgākās krāsas un mēbeles.

1. Uzdevums

Uzdevums ir kā mājas darbs.

Vērtēšana - ieskaitīts/neieskaitīts, ja darbs ir izpildīts ļoti pavisā, neatbilst noteikumiem, vai tas vispār nav, tad vērtējums ir ‘neieskaitīts’.

2. Uzdevums

Uzdevums ir veicams klasē. Lai skolēnam būtu vieglāk izdarīt izvēli un būtu līdzī uz stundu nepieciešamie materiāli, par uzdevumu tiek brīdināts iepriekš. Šādi rīkojoties skolēna darbība, pildot uzdevumu klasē, ir auglīgāka.

Ja skolēns nav paspējis uzdevumu izpildīt, tas tiek pabeigts mājās. Prezentācijai ir atvēlētas 5. min, prezentācija notiek pēc izvēles.

Vērtēšanas kritēriji:

1. Uzdevuma atbilstība izvēlētajiem noteikumiem – 3 punkti.
2. Izvēlēto materiālu saskaņa, krāsu saskaņa – 3 punkti.
3. Darba kvalitāte, rūpīgums – 2 punkti.
4. Prezentācija – 2 punkti.

Abi uzdevumi veic šādas funkcijas:

- ❖ Mācošā funkcijas – tiek nostiprinātas zināšanas un prasmes;
- ❖ Attīstošā funkcija – tiek attīstīta domāšana, iztēle un atmiņa;
- ❖ Attieksmju veidošanas funkcija – savstarpējā verbālā saskarsme starp skolotāju un skolēniem un skolēniem savā starpā;
- ❖ Salīdzinošā funkcija – tiek salīdzinātas savas zināšanas, prasmes ar pārējo skolēnu zināšanām.

Uzdevumi skolēniem

1. Uzdevums

Uzzīmē telpu un iekārto to pēc kāda no iepriekš apgūtiem interjera stiliem. Telpas lielums 20 * 20cm.

Pirms sāk izstrādāt telpas iekārtojumu, atbildi uz jautājumiem!

1. Vai izvēlētā krāsu gamma atbilst interjera stilam?
2. Vai izvēlētās mēbeles atbilst stilam, kā tās izvietosi?
3. Vai telpā būs iekļauti apgaismojuma ķermeņi, telpaugi, dekoratīvi elementi?

2. Uzdevums

Iedomājies, ka Tu esi interjera dizaineris un piedalies raidījumā ‘‘Dzīvokļa jautājums’’.

1. Izstrādā skici interjeram (pēc izvēles) uz A3 lapas. Darba gaitas laikā var izmantot aplikācijas papīru, audumus, gvašu, pastelkrītiņus.

- *Viesistaba* – dzīvokļa saimnieki ir mūziķi, viesistabā bieži vien notiek draugu un radu pulcēšanās kopīgai muzicēšanai. (mūzikas stils ir jāizvēlas pašam) Dzīvokļa griesti ir augsti, telpā ir divi logi un vienas durvis.
- *Bērnu istaba* – bērnu istabā mājo divas māsiņas, vienai 8 gadi, bet otrai 16 gadi. viņām patīk sportot un dejot. Telpa ir maza, viens logs un vienas durvis.
- *Virtuve* – mājas saimniece ir māksliniece, patīk ziedi un dabas ainavas. Virtuves telpa ir plaša, telpā ir trīs arkveida logi un divas durvis.

- *Gulamistaba* – dzīvokļa saimnieks ir jaunietis, kurš nodarbojas ar ekstrēmiem sporta veidiem. Telpa atrodas bēniņos, griesti ir slīpi, telpā ir trīs jumta logi un vienas durvis.
2. Rakstiski pamato: savu ideju, krāsu gammas, mēbeļu izvēli un novietojumu.
  3. Prezentē savu ideju klasei.

Tēmas “Mājas vide” izveidoto mācību saturu t.i. tematisko plānu nr.3, tēmas sadali pa klasēm, uzdevumus un darba lapas autore daļēji aprobēja veidot pedagoģisko darbību Rīgas Franču licejā, kā arī iesniedza ekspertiem. Ekspertu ieteikumu izvērtējums izklāstīts nodaļā nr.4

4. Ekspertu viedoklis par izveidoto saturu tēmai "Mājas vide"

Ekspertzinumu metodes lietošana dod objektīvu, ticamu ieskatu par pētāmo parādību, jo par ekspertiem tiek pieaicināti cilvēki ar augstu kompetenci pētāmajā jautājumā. Par ekspertiem var būt zinātnieki, metodiķi, mācību grāmatu autori un pieredzējuši skolotāji praktiķi. [2]

Lai iegūt vispusīgus viedokļus un praktiski nozīmīgus viedokļus autore par ekspertiem izvēlējās:

- ❖ IZM Izglītības satura un eksaminācijas centra Mājturības speciālisti (ekspertu anketas skat. pielikumā nr.3)
- ❖ LMPB prezidenti, Metodiskās apvienības vadītāju un mājturības skolotāju no Rīgas Juglas vidusskolas;
- ❖ Mājturības un Amatu mācības skolotājus no Rīgas Franču liceja.

Apkopojot ekspertu sniegtās ziņas un vērtējumu, rezultāts ir sekojošs:

1. Visi pieaicinātie eksperti strādā par mājturības skolotājiem 4. dažādās Rīgas vispārizglītojošās skolās.
2. Ekspertu pedagoģiskā darba stāžs ir robežās no 5 – 32 gadiem.
3. Visiem ekspertiem ir augstākā izglītība, no tiem augstākā pedagoģiskā – 4. Maģistra grāds pedagoģijā – 3 ekspertiem.
4. Ekspertiem par novērtējamo jautājumu tēmas "Mājas vide" publikācijas ir, savs vērtējums tiek pamatots, balstoties arī uz pedagoģisko pieredzi.
5. Eksperti savas zināšanas novērtējamajā jautājumā raksturo kā ļoti labas, jo zina visus tā galvenos pedagoģiskos un speciālos aspektus.

Ekspertu sniegtais materiāla novērtējums pēc 5 ballu skalas, aprēķinot vidējo novērtējumu katrai nodaļai atsevišķi ir sekojošs:

Ekspertu aptaujas apkopojums

Ekspertu novērtējumu apkopojuma tabula

Uzdevumi	Ekspertu novērtējumi ballēs				Ballu vidējais r.
	A. Kampuse	L. Barbare	D. Gaismiņš	E. Rozentāle	
Darba lapa 5. klasei – Mājoklis tā funkcijas un iekārtojums	4	4	4	4	4
Darba lapa 5. klasei – Drošība mājoklī	4	5	4	5	4,5
Uzdevums 6. klasei – Telpu kopšana, kopšanas un tīrīšanas līdzekļi	4	4	4	4	4
Uzdevums 6. klasei – Videi draudzīga saimniekošana	4	5	4	4	4,2
Krustvārdu mīkla 7. klasei – Mājas kaitēkļi	4	3	5	5	4
Uzdevums 8. klasei – Telpaugi un mājdzīvnieki mājas vidē	4	4	5	4	4,2
Uzdevums 9. klasei – Interjera dizains	4	4	5	4	4,2

Kopējais novērtējums par katru uzdevumu ir robežojas 4 – 4,5 robežās, kas attiecīgi ir niecīgas pretenzijas.

Uzdevumu un darba lapu pilnveidei tika ieteikti priekšlikumi:

1. Uzdevumi, kur ir tukšo vietu aizpildīšana, ir jāreķinās ar to, ka skolēni var ierakstīt kaut ko negaidītu, bet tai pašā laikā pareizu;
2. Vērtēšanas kritēriju sadalē izmantot punktus nevis balles;
3. Darba lapām vēlams izmantot tikai krāsainas kopijas.

Sniedzot novērtējumu par izvērtēšanai piedāvāto materiālu kopumā, kā arī par tā atbilstību izglītības mērķiem, pamatizglītības standartam Mājturībā un skolēnu vecumposma īpatnībām vairākums ekspertu atzīst, ka tas ir pilnīgi atbilstošs. Tikai 1 eksperts pauž viedokli, ka materiāls izglītības mērķiem atbilst daļēji.

Apzinoties to, ka katrs eksperts sniedz arī subjektīvu vērtējumu un balstoties uz savu pieredzi autore uzskata, ka izstrādātai tēmas “Mājas vide” saturs ir izveidots veiksmīgi.

Maģistra darba autore uzskata, ka izstrādāto tēmas ‘‘Mājas vide’’ saturu nepieciešams apkopot atsevišķā mācību materiālā. Uzdevumi un darba lapas būtu lielisks ieguvums kā skolotājiem, tā arī skolniekiem. Tādejādi skolotājam rastos iespēja papildināt savus metodiskos materiālus un būtu palīglīdzeklis pedagoģiskajā darbībā. Savukārt skolniekiem rastos iespēja atkārtot iepriekš apgūtos tematus, nepieciešamības gadījumā atsaukt tos atmiņā, kā arī mācīties no savām kļūdām.

Nobeigums

Šobrīd, kad notiek gan standarta, gan programmas maiņa ir skaidri redzams, cik krasa atšķirība ir starp mājturības priekšmeta saturu, mērķiem, uzdevumiem šodien un, piemēram, divus gadus atpakaļ.

Bērnu veido dažādo mācību priekšmetu saturs, vērtības un attieksmes. Skola strādā saskaņā ar sabiedrību. Tehnoloģiskā sabiedrība balstās uz empīriskām zinātnēm un zināšanas pašas kļūst par vērtību. Skola, kurā tiek likts uzsvars uz zināšanām un prasmēm, iekļaujas tehnoloģiskā sabiedrībā.

Uzsākot pedagoģisko darbību 2003. gadā Rīgas Franču licējā par mājturības skolotāju pamatskolā, un izstrādājot tematisko plānu mācību gadam, autore saskārās ar tēmas ‘‘Mājas vide’’, vai arī tai ir cits nosaukums ‘‘Mājoklis’’, mācību satura nepilnībām un daļēju neatbilstību reālai dzīvei un skolēnu interesēm.

Mājturības mācību grāmatās informācija par tēmu ‘‘Mājas vide’’ tā ir daļēji novecojusi. Tāpat arī sniegtā informācija ir atšķirīga, nav piedāvātas darba lapas skolēniem, kas atvieglotu tēmas apguvi. Pētījuma praktiskā nozīmē ir tāda, ka autore ir izstrādās mācību saturu tēmai ‘‘Mājas vide’’, uzdevumus un darba lapas skolēniem.

Laikam ritot uz priekšu jebkurš izveidotais mācību saturs, kas atbilst tā brīža sabiedrības prasībām, ar laiku būs novecojis. Nav iespējams izstrādāt tādu mācību saturu, kas būtu nemainīgs.

Mācību satura atlasei un izveidei, mājturības priekšmetā, tēmai ‘‘Mājas vide’’, balstoties uz Pamatizglītības standartu 1. - 9. klasei Mājturībā (Rokdarbi), kas apstiprināts 12.01.2004, rīkojums nr.4, autore uzskata, ka jāievēro šādi mācību satura atlases kritēriji:

4. Satura atbilstība reālai dzīvei;
5. Satura atbilstība pedagoģiskās un didaktiskām prasībām;
6. Satura atbilstība skolēnu vecumposma īpatnībām.

Sabiedrības un dzīves kvalitātes dinamiskums liek mainīties arī mācību satura apjomam un dziļuma vienotībai. Autore ir apkopojusi mājturības priekšmeta standartu un programmu paraugu salīdzinājumu un izvērtējumu.

Salīdzinot standartus un programmu paraugus ir iespēja secināt sabiedrības uzskatu, mērķu maiņu, kas tiek izvirzīti skolai, kā arī pašas sabiedrības attīstības tendencēm.

Tika salīdzināti (izdoti 1998.g. un 2004.g.). Tāpat arī izvērtētas mācību programmas.

Pārrunās un veicot anketēšanu autore secināja, ka skolotāji izmanto savus tematiskos plānus, mācot tēmu ‘‘Mājas vide’’. Māca balstoties uz savu pieredzi, saviem uzskatiem,

nevis uz standartu, programmu un mācību grāmatās piedāvāto. Trūkst vienotas koncepcijas kā strukturēt mācību saturu pa klasēm. Tā pat arī ir subjektīva pieeja, kas skolotāju pašu vairāk interesē, to arī māca. Šo situāciju mazliet ir mainījis izdots standarts 12.01.2004 gadā.

Veicot 20 skolēnu vecāku anketēšanu autore secināja, ka:

- ❖ No skolā apgūtajām tēmām reāli ir noderējušas visas gan praktiskās gan teorētiskās tēmas;
- ❖ Vairākums vecāku uzskata, ka mājokļa iekārtošana, kopšana lielākoties tika apgūta mājās kopā ar vecākiem;

Autore izstrādāja mācību saturu tēmai "Mājas vide" un eksperti to novērtēja pēc 5. ballu skalas no 4,2 – 4,5. Vērtējumu autore uzskata par pozitīvu. Apzinoties to, ka katrs eksperts sniedz arī subjektīvu vērtējumu un balstoties uz savu pieredzi autore uzskata, ka izstrādātai tēmas "Mājas vide" saturs ir izveidots veiksmīgi.

Autore uzskata, ka maģistra darba mērķis tika veiksmīgi realizēts. Kādu mācību saturu vajadzētu aptvert, kādi nosacījumi jāievēro un kā strukturēt mācību tēmu "Mājas vide" 5. – 9. klasei autore ir konkretizējusi. Mācību saturam jāatbilst mācību satura atlases kritērijiem. Praktiskajā nozīmē, autore uzskata, ka izveidotais materiāls ir noderīgs skolām, kur ir samazināts mācību stundu skaits mājturībā, jo sniegtais mācību satura apjoms ir sašaurināts.

Tēmu "Mājas vide" ir iespēja arī integrēt ar tēmu "Uzturs", kas varētu būt kā turpinājums autores pētnieciskajai darbībai.

Izmantotās literatūras saraksts

1. Albrehta Dz. Didaktika. – R.: Raka, 2001. g. - 168.lpp.
2. Albrehta Dz. Pētīšanas metodes pedagoģijā. – R. : Mācību grāmata, 1998. – 104.lpp.
3. Besser haushalten – gesund ernahren 7. Oldenbourg. - Munchen: Oldenbourg Schulbucherlag GmbH, 2001.j. – 136.s.
4. Betels Dž. Rokasgrāmata pārbaudes darbu veidotājiem. - R.: IZM, 2003.g. - 84.lpp.
5. Bērziņa Dace. Vecāki skolā? Pārdomas par uzskatiem un vērtībām. 2006 / 03. – <http://www.psihologijas pasaule.lv/raksti>.
6. Broks A. Izglītības sistemoloģija / Mazā pedagoģijas bibliotēka. – R.: Raka, 2000.g. 148.lpp.
7. Burāne K. Nedomāt....domāt.....domāt kritiski. www.sac.lv/numuri/raksti/28_KD.doc
8. Didaktika. Ievērojamākie pedagogi par mācību teoriju / sastādītāji A. Kopeloviča, I. Žukovs, - R.: Raka, 2000.g. – 344.lpp.
9. European module for consumer education. The final report – may 2001. University of North London.
10. Fišers R. Mācīsim bērniem domāt. R.: RAKA, 2005. – 325.lpp.
11. Fulans M. Pārmaiņu spēki / Izglītības reformu virzieni. – R.: Zvaigzne ABC, 1999.g. – 152.lpp.
12. Irbīte A., Bāliņa A. Interjers. R.: Jumava, 2005.g. – 144.lpp.
13. Jurgena I. Vispārīgā pedagoģija. R.: SIA ‘‘Izglītības soļi’’, 2001.g. - 131.lpp.
14. Komenskis I.A. Lielā didaktika. – R.: Zvaigzne, 1992.g. – 232.lpp.
15. Ķestere I. Pedagoģijas vēsture. Skola, skolotājs, skolēns. R.: Zvaigzne ABC, 2005.g. – 181.lpp.
16. Lasmanis S., Milts A., Rubenis A. Ētika. Palīglīdzeklis skolotājiem. – R. : Zvaigzne ABC, 1993.g. - 239.lpp.
17. Latviešu valodas vārdnīca. – R.: Avots, 1987. – 883.lpp.
18. Laudinskis H., Rieksta D. Mājturības mācību programma zēniem 6. klasei. R.: RAKA 2004.g. – 56.lpp.
19. Magone J. Zīmes un simboli ikdienas dzīvē. Praktiska rokasgrāmata. R.: Zvaigzne ABC, 2003.g. - 71.lpp.
20. Mājturība. Mācību programma pamatskolai./ Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V. R.: 1999.g. – 87.lpp.
21. Mājturība. Skolotāja grāmata 5. klasei / Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V., Stare M. R.: Zvaigzne ABC, 2002.g. – 127..lpp.

22. Mājturība. Skolotāja grāmata 6. klasei / Kulakova M., Marksa M., Sīviņa V., Stare M. R.: Zvaigzne ABC, 2004.g. – 142.lpp.
23. Mājturības pamati zēniem un meitenēm 5. – 9. klasei / Galoburda R., Kārkliņa D., Skrupska I. [u.c.]; R.: Zvaigzne ABC, 1998.g. - 158.lpp.
24. Mājturība . Skolotājs skolēns. Metodiski praktiskās konferences referāti. – R. : RSIC, 2000.g. – 27-28 aprīlis, 112.lpp.
25. Mājturība. Pamatizglītības standarts. R.: ISEC, 1998.g. – 35.lpp.
26. Mājturība (Rokdarbi) Pamatizglītības standarts. R.: ISEC, 2004. 01.12
27. Mājturība (Rokdarbi) 5. - 9.klasei ar izvēli tekstila tehnoloģijās. Mācību priekšmeta programmas paraugs. R.: ISEC, 2005.g.
28. Mājturības priekšmeta aktualitātes Latvijā: konferenču ziņojumi / Referātu tēzes – Jelgava: LLU, 1998, 24. – 25. septembris.
29. Milts A. Ētika / Personības un sabiedrības ētika. R. : Zvaigzne ABC, 2000.g. – 186.lpp.
30. Nākotnes izglītības meti UNESCO starptautiskās komisijas ‘‘ Izglītības XXI gs’’ ziņojumā. – R.: Vārti, 1998.g.
31. Paul R. Content is Thinking; Thinking is Content, www.criticalthinking.org
32. Pārbaudes darbi skolēnu mācību sasniegumu vērtēšanai pamatskolā. Metodisks līdzeklis. R.: ISEC, 2005.g. – 119.lpp.
33. Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca. R. : Zvaigzne ABC, 2000.g. - 248.lpp.
34. Pridāne A. Uzdevumi un vingrinājumi mājturībā 5.-9. klasei. R.: Zvaigzne ABC, 1999.g. – 112.lpp.
35. Pridāne A. Praktiskie uzdevumi mājturībā 8. klasei. R.: Zvaigzne ABC, 2002.g. – 79.lpp.
36. Pridāne A. Praktiskie uzdevumi mājturībā 9. klasei. R.: Zvaigzne ABC, 2003.g. – 99.lpp.
37. Prets D. Izglītības programmu pilnveide. R.: Zvaigzne ABC, 2000.g. – 383.lpp.
38. Reņģe V. Psiholoģija. Psiholoģiskās teorijas. – R. : Zvaigzne ABC, 1999.g. - 68.lpp.
39. Rubana I.M. Mācīsimies darot. R.: RAKA, 2000.g. – 238.lpp.
40. Skatkins M. Mūsdienu didaktikas problēmas. – R.: Zvaigzne, 1983.g. -74.lpp.
41. Svence G. Attīstības psiholoģija. R.: Zvaigzne ABC, 1999.g. – 156.lpp.
42. Špona A. Čehlova Z. Pētniecība pedagoģijā. – R.: RAKA, 2004.g. - 204.lpp.
43. Теоретические основы содержания общего среднего образования. Под редакцией В. Краевского и Я. Лернера. Москва: Педагогика, 1983. – 351.с.
44. Vadlīnijas patērētājiizglītībai Baltijas valstīs. Dzīves prasmes ilgspejīgai attīstībai. R.: Latvijas Praktisko mācību priekšmetu metodiskā apvienība, 2004.g. - 52.lpp.
45. Valsts pamatizglītības standarts. Lielvārds. 1999.g. – 31.lpp.
46. Vidusskolas didaktika /M. Skatikina red. – R. : Zvaigzne, 1984.g. – 290.lpp.

47. Vucenlīdzāns P. Darbmācības metodikas pamati / LU PPF Darbmācības katedra 1994.g.
48. Выготский Л. С. Педагогическая психология. – М.: Педагогика, 1991. - 480.c.
49. Zelmenis V. Pedagoģijas pamati. – R.: Raka, 1999.g. – 164.lpp.
50. Zusina S. 2X kāpēc tā? Informatīvs ceļvedis metožu izvēlē., // Vēstis Skolai. Pielikums – Padomi skolotājam. 1999.g. – nr.10
51. Žogla I. Didaktikas teorētiskie pamati. – R.: RAKA, 2001.g. - 275.lpp.
52. Žogla I. Skolas pedagoģija. – R.: LU, 2001, 24.lpp.
53. Žukovs L. Ievads pedagoģijā (pamatkurss) R.: RAKA, 234.lpp.

Kopsavilkums

Mācību priekšmeta vielas satura nepieciešamību diktē kultūras dzīve un pārdzīvojamā laikmeta prasības. Skolēni mācās labāk, ar lielāku interesi, ja mācību procesa pamatā un saturā ir skolēna praktiskās dzīves pieredze. Mājturības priekšmetā skolēni gūst zināšanas par to kā pilnveidot savu dzīves vidi. Skolēni ir tā sabiedrības daļa, kuri jau tuvākajā nākotnē veidos paši savu mājturību, mājas vidi.

Ņemot vērā šos aspektus, kā arī tēmas "Mājas vide" satura daudzšķautņaino uztveri un nozīmi skolēna personības attīstības procesā, autore kā diplomdarba tēmu ir izvēlējusies - Tēmas "Mājas vide" saturs mājturībā, pamatskolā. Pētījuma mērķis – Izveidot mācību saturu tēmai "Mājas vide" mājturībā 5. – 9. klasei.

Maģistra darbs sastāv no 4 nodaļām, nobeiguma, literatūras saraksta un 3. Pielikumiem.

1. Nodaļā tiek apskatīti mācību satura atlases teorētiskie aspekti, respektīvi pedagogu viedokļi un ieteikumi mācību satura atlasei un izveidei.
2. Nodaļā ir mājturības priekšmeta tēmas "Mājas vide" mācību satura izvērtējums.

Mācību saturs ir atkarīgs no sabiedrības izvirzītiem mērķiem skolai, mācību priekšmeta mērķiem un uzdevumiem, skolotāja subjektīvā viedokļa interpretējot priekšmeta standartā ietvertās prasības.

3. Nodaļā ir mājturības priekšmeta, mācību tēmas "Mājas vide" satura izveide, kas atspoguļota tematiskajā plānā, tā sadalē pa klasēm. Mācību tēmas mācību metodika, darba lapas un uzdevumi 5. – 9. klasei.
4. Nodaļā ekspertu viedoklis par izveidoto mācību satur tēmai "Mājas vide".

Abstract

Cultural life and the demands of this age dictate the necessity of subject content. Pupils learn better and with greater enthusiasm if pupil's practical life experience is the basis for subject study process and its content. During the subject of domestic science pupils acquire knowledge about how to improve their environment. Pupils belong to that part of society who will create their own household and home environment in the nearest future.

Considering these aspects as well as the diversity of the topic "Home Environment" having regard to its content, understanding and meaning in the process of pupil's personality development, the author chose to design and analyse the theme "Home Environment" and its content covered in primary school. The aim of the Master's Paper "Home Environment" is to create the content on the theme "Home Environment" in household lessons for Grades 5 – 9.

The Master's Paper consists of introduction, 4 chapters, conclusion, list of literature and information sources and 3 appendices.

Chapter 1 focuses on theoretical aspects of content selection, and views and suggestions for the subject content selection and development.

Chapter 2 consists of assessment of the theme "Home Environment" covered in household lessons. Subject content depends on aims for the school which are brought forward by society, subject aims and objectives, and teacher's subjective opinion when interpreting the requirements included in the subject standards.

Chapter 3 describes development of household subject content on the theme "Home Environment", which is revealed in the thematical plan and its division for each separate grade, methodology and work sheets with tasks for Grade 5 – 9.

Chapter 4 introduces with experts' viewpoint on the developed subject thematical content on the theme "Home Environment" and its analysis.

Pielikums nr.1
Anketas

ANKETA

Labdien. Lūdz aizpildiet šo anketu. Rezultāti tiks izmantoti Mājturības mācību priekšmeta satura pilnveidošanā.

1.Mācoties pamatskolā Jums noteikti bija priekšmets - mājturība. Kuras no šajā priekšmetā apgūtajām tēmām reāli noderēja dzīvē?

2.Vai mājturības stundās mācījāties par to kā iekārtot mājokli, par drošību, telpu kopšana? Vai tas arī noderēja dzīvē?

3.Vai bija arī citas tēmas, kas attiecās uz tēmu ‘‘Mājas vide’’? Kuras?

4.Atzīmējiet, ievēlot, Jūsaprāt atbilstošā ailē, krustiņu, kuras no šīm tēmām ir: obligāti jā māca mājturības stundās ; varētu mācīt, bet nav obligāti; šī tēmā nav vajadzīga mājturības apgūvē pamatskolā.

Tēmas	Obligāti jā māca mājturības stundās	Varētu mācīt, bet nav obligāti	Šī tēma nav vajadzīga
Mājas darbu plānošana			
Telpu kopšana;			
Drošība, elektrodrošība, ugunsdrošība;			
Pirmās palīdzības sniegšana;			
Zīmes un simboli sadzīves un ķīmiskajos līdzekļos;			
Mājas kaitēkļu apkarošana;			
Vides saudzēšana;			
Interjera dizains;			
Patērētājtiesības;			
Elektroapgāde, elektrosaimniecība dzīvoklī;			
Mājas uzturēšana;			
Sadzīves tehnika.			

Paldies

Godājamie skolotāji!

Lūdzu Jūs piedalīties aptaujā. Anketu aizpildīt nav grūti, brīvajās vietās ierakstiet savu viedokli. Anketa ir anonīma, Jūsu vārdu, uzvārdu uzrādīt nav nepieciešams. Informācija tiks izmantota tikai apkopotā veidā. Jūsu atklātās un patiesās atbildes veicinās mājturības mācību satura pilnveidi.

17. Vai Jūs apmierina pamatizglītības standartā (izdots 1998.g.) piedāvātais mācību priekšmeta saturs tēmai ‘‘Mājsaimniecība’’? Kāpēc, pamatojiet savu viedokli.

---

18. Vai izmantojat savu izstrādāto tematisko plānu vai jau izstrādāto mācību programmas paraugu (izdots 1999.g.)?

---

19. Vai Jūs piekrītat tam, ka tēmas ‘‘Mājsaimniecība’’ ietvaros, skolniekiem ir jāapgūst šādas tēmas - mājoklis - materiāli un to izstrādājumi; elektroapgāde un elektrosaimniecība dzīvoklī; tehnika?

---

20. Kuras mācību grāmatas izmantojat mācību procesā?

---

21. Vai nepieciešams papildus gatavot materiālu, uzdevumus?

---

22. Kā Jūs vērtējat mācību grāmatās piedāvāto tēmas saturu izklāstu?

Mājoklis - .....

Patērētājtiesības - .....

23. Ja Jūs veidotu savu saturu tēmai „Mājas vide”, kuras apakštēmas Jūs tajā iekļautu?

24. Kā Jūs vērtējat jaunajā mājturības standartā, kas apstiprināts 2004. gada janvārī, ietvertās mācību tēmas - mājoklis, drošība.

.....
.....
.....

Jūsu pedagoģiskā

izglītība _____

Pedagoģiskais

stāžs _____

Vecums _____

Paldies

Pielikums nr.2
Darba lapas tēmai ‘Mājas vide’

MĀJOKLIS, TĀ FUNKCIJAS UN IEKĀRTOJUMS

 Papildini tekstu, ierakstot tukšajās vietās atbilstošu vārdu!

Mājoklis ir īpaši iekārtotas, patstāvīgai dzīvošanai .....
Mājoklis pasargā cilvēku no ....., arī no sliktiem laika apstākļiem – lietus, sniega, sala, saules. Tas kalpo cilvēkam kā dzīves, atpūtas un satikšanās vieta ar ģimenes locekļiem, draugiem un paziņām.

Senatnē cilvēki par mājokli izmantoja vietas zem klinšu pakājēm, dabā izveidojušās ....., vēlāk viņi cēla ....., raka ..... Mājokļu celšanai kā materiālu izmantoja .....

Vēlāk cilvēki sāka celt stabilas četrstūrveidīgas vai apaļas ēkas, kas kalpoja par ..... Attīstoties tehnikai, būvniecības tehnoloģijai un cilvēkiem kļūstot turīgākiem, sāka celt pilis, lielas savrupmājas no ....., akmens un mūra. Sākotnēji mājoklī bija tikai viena telpa, kurā ģimene ....., gulēja, atpūtās un veica ikdienas darbus. Vēlāk sāka celt vairāktelpu mājokļus, kuros bija telpas ar dažādu funkcionālu nozīmi – .....

Mājoklī var izdalīt vairākas daļas

 Tukšajos laukumos ieraksti šīs daļas!

--	--	--	--

Mājokļa iekārtojums, krāsu izvēle, mēbeles, sadzīves priekšmeti un dažādi sīki nīeciņi raksturo mājokļa iemītniekus.	Kā Tev šķiet, kas nosaka mājokļa sadalījumu? Uzraksti savu viedokli!
	_____
	_____
	_____
	_____

Galvenie nosacījumi mājoklim ir ..... un .....

Nepieciešamas ir arī mēbeles, kuras izvēlas atkarībā no ģimenes locekļu vajadzībām.

 Mājoklī jābūt arī tavai istabai vai stūrītim, kur tu mācies, atpūties un guļi.

 Galvenās mēbeles tur ir rakstāmgalds, krēsls un guļamvieta.

Apskati zīmējumus!

- **Pārlicinies** vai tavas mēbeles atbilst dotajiem izmēriem! Uzraksti mērījumus darba lapā.
- **Pārlicinies** vai ir pareizi novietots apgaismojums tavā darba vietā!

Tavas darba vietas galda un krēsla izmēri	Pareizs apgaismojums darba vietā.
---	-----------------------------------

Galda izmēri _____

Krēsla izmēri _____

Atbildi uz jautājumiem!

1. Kāds ir tava mājokļa sadalījums?
2. Kas nosaka tava mājokļa iekārtojumu?
3. Uzraksti kādu tu iedomājies savu sapņu istabu.

1. _____

2. _____

3. _____

DROŠĪBA MĀJOKLĪ

DARBA LAPA

5. KLASE

<p>Negadījumi mājsaimniecībā mēdz būt ļoti dažādi. To rezultāts var būt niecīgas skrambas un sasitumi, nopietnas traumas vai pat letāls iznākums jeb nāve. Sadržīves negadījumi visbiežāk notiek kritienu, apdegumu, saindēšanās, elektriskās strāvas trieciena rezultātā. Lai šādu negadījumu skaits pēc iespējas samazinātos, jāveido racionāls mājokļa iekārtojums un jāievēro mājokļa tehnikas lietošanas noteikumi.</p>	<p> Izpēti attēlus! Komentē tos!</p> <p>Kritienus visbiežāk izraisa</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ ☐ _____ <p>Kas jādara lai to novērstu?</p>
<p>Gāzes lietošanā stingri jāievēro ....., jo gāze, sajaucoties ar ..... veido ..... maisījumu. Gāze var izraisīt saindēšanos.</p>	<p>Kā tev šķiet, kurā no zīmējumiem ir attēlota pareiza kontaktdakšas izvilkšana?</p> <p>Zīm.nr.1 Zīm.nr.2</p> <p>☒ IEGAUMĒ!</p>

Uzmanīgi izpēti attēlu un paskaidro, kādi
ugunsdrošības noteikumi tajā nav ievēroti!

Ugunsdrošības pārkāpumi virtuvē

IEGAUMĒ!

Atbildi uz jautājumiem!

1. Kur ir jāglabā mājās medikamenti, zāles?

---

2. Vai ķīmikālijas drīkst uzglabāt kopā ar pārtiku? Kāpēc?

 Apskati zīmes un pārbaudi vai mājās ir atrodami līdzekļi ar šīm brīdinājuma zīmēm!

TĪRĪŠANAS UN KOPŠANAS LĪDZEKĻI

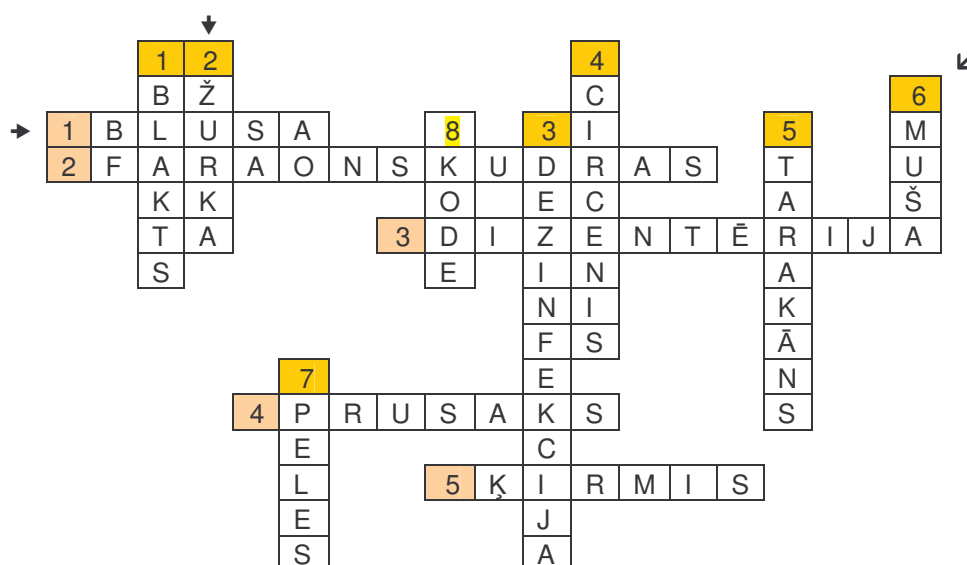
DARBA LAPA

6. KLASE

✍ Tukšajās ailēs ieraksti katram priekšmetam atbilstošu tīrīšanas vai mazgāšanas līdzekli! Paskaidro savu izvēli!

KRUSTVĀRDU MĪKLA - MĀJAS KAITĒKĻI 7. KLASE

HORIZONTĀLI

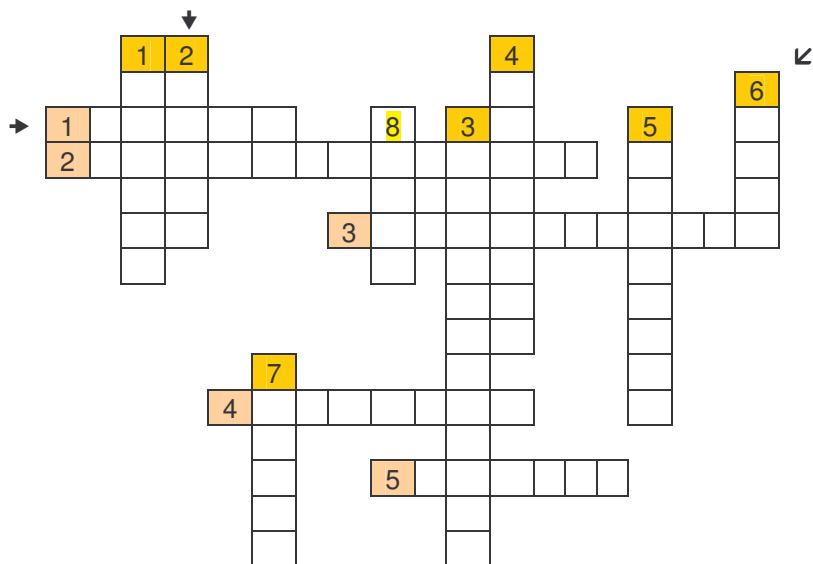
1. Asinssūcējs, mitinās grīdas spraugās, mēbelēs, dzīvnieku midžeņos, putnu ligzdās.
2. Tās bojā maizi un maizes izstrādājumus, konditorejas izstrādājumus, sieru u.c. līdzīgas mitinās arī mežā.
3. Viena no 60 mušu pārnēsājamām slimībām.
4. Tas mitinās siltās, mitrās netīrās vietās, pārtiek no ēdienu atliekām, parasti sastopams virtuvē.
5. Tas pārtiek no koka izstrādājumiem, pārvērš tos koka miltos, bojā papīru.

VERTIKĀLI

1. Asinssūcējs, saož upuri ar ožu, izplata salmenoloji, mitinās sienu un mēbeļu spraugās un plaisās, aiz tapetēm, gleznām, spoguļiem, sienas paklājiem, elektriskās ierīcēs.
2. Tā ir grauzējs visēdāja. Badā uzbrūk arī mājdzīvniekiem un maziem bērniem, pārnēsā parazītus (ērces, utis, blaktis), izplata infekcijas slimības.
3. Pasākumu kopums infekcijas slimību izraisītāju iznīcināšanai.
4. Dzied ..... aizkrāsnē.
5. Kā vēl sauc prusaku?
6. Kā barība tām ir cilvēka uzturlīdzekļi, mēsli un pūstoši atkritumi, pārnēsā un izplata slimības.
7. Tās pārnēsā parazītus un dažādas infekcijas slimības. Ar tām parasti cīnās kaķi.
8. Tauriņš kas sastopams cilvēku mājokļos. Bojā vilnas izstrādājumus, kažokādas, spalvas, polietilēnu un kapronu.

KRUSTVĀRDU MĪKLA - MĀJAS KAITĒKĻI

7. KLASE

HORIZONTALĀLI

1. Asinssūcējs, mitinās grīdas spraugās, mēbelēs, dzīvnieku midzeņos, putnu ligzdās.
2. Tās bojā maizi un maizes izstrādājumus, konditorejas izstrādājumus, sieru u.c. līdzīgas mitinās arī mežā.
3. Viena no 60 mušu pārnēsājamām slimībām.
4. Tas mitinās siltās, mitrās netīrās vietās, pārtiek no ēdienu atliekām, parasti sastopams virtuvē.
5. Tas pārtiek no koka izstrādājumiem, pārvērš tos koka miltos, bojā papīru.

VERTIKĀLI

1. Asinssūcējs, saož upuri ar ožu, izplata salmenoloji, mitinās sienu un mēbeļu spraugās un plaisās, aiz tapetēm, gleznām, spoguļiem, sienas paklājiem, elektriskās ierīcēs.
2. Tā ir grauzējs visēdāja. Badā uzbrūk arī mājdzīvniekiem un maziem bērniem, pārnēsā parazītus (ērces, utis, blaktis), izplata infekcijas slimības.
3. Pasākumu kopums infekcijas slimību izraisītāju iznīcināšanai.
4. Dzied ..... aizkrāsnē.
5. Kā vēl sauc prusaku?
6. Kā barība tām ir cilvēka uzturlīdzekļi, mēsli un pūstoši atkritumi, pārnēsā un izplata slimības.
7. Tās pārnēsā parazītus un dažādas infekcijas slimības. Ar tām parasti cīnās kaķi.
8. Tauriņš kas sastopams cilvēku mājokļos. Bojā vilnas izstrādājumus, kažokādas, spalvas, polietilēnu un kapronu.

Pielikums nr.3
Ekspertu anketas un vērtējumi

Izveidotā materiāla novērtējums

Lanas Bikavnieces izveidotā satura, satura sadales pa klasēm un uzdevumu tēmai “Mājas vide”, apguvei mājturībā 5.- 9. klasē novērtējums.

Lūgums izvērtēt tēmas “Mājas vide” saturu un tā sadali pa klasēm, atbildot uz šādiem jautājumiem.

1. Vai izveidotais mācību saturs tēmai “Mājas vide” atbilst pamatizglītības standartam?

---

2. Vai izveidotais mācību saturs tēmai “Mājas vide” atbilst skolēnu vecumposma īpatnībām?

---

3. Vai izveidotā mācību satura, tēmai “Mājas vide”, sadale pa klasēm atbilst standartam un skolēnu vecumposma īpatnībām.

Lūgums izvērtēt katru uzdevumu un darba lapu kopumā pēc 5 ballu sistēmas:

5 – bez pretenzijām,

4 – niecīgas pretenzijas,

3 – ir pretenzijas, bet kopumā pieņemami,

2 – ir nopietnas pretenzijas, vingrinājumus nepieciešams pārveidot,

1 – vingrinājumu grupa tādā veidā nav pieņemama.

Lūgums pēc iespējas sīkāk komentēt vērtējumus, sevišķi tos, kuri ir zemāki par 4 ballēm. Tas dotu autorei iespēju, balstoties uz ekspertu vērtējumiem, izdarīt uzdevumu kvalitatīvu analīzi un pārstrādāt tos, ņemot vērā speciālistu ieteikumus.

Uzdevumi	Novērtējums ballēs	Novērtējuma komentārs
Darba lapa 5. klasei – Mājoklis tā funkcijas un iekārtojums		
Darba lapa 5. klasei – Drošība mājoklī		
Uzdevums 6. klasei – Telpu kopšana, kopšanas un tīrīšanas līdzekļi		
Uzdevums 6. klasei – Videi draudzīga saimniekošana		
Krustvārdu mīkla 7. klasei – Mājas kaitēkļi		
Uzdevums 8. klasei – Telpaugi un mājdzīvnieki mājas vidē		
Uzdevums 9. klasei – Interjera dizains		

Lūgums novērtēt izveidoto materiālu kopumā, atzīmējot atbilstošo:

Izveidotais materiāls atbilst izglītības mērķiem:

- Pilnībā atbilst
- Daļēji atbilst
- Neatbilst

Izveidotais materiāls atbilst mājturības mācību programmai un standartam:

- Pilnībā atbilst
- Daļēji atbilst
- Neatbilst

Izveidotā materiāla kopējais vērtējums (atbilstošo atzīmēt)

5 – pozitīvs;

4 – ir daži nebūtiski iebildumi;

3 – ir iebildumi, bet kopumā pieņemami;

2 – ir nopietnas pretenzijas;

1 – materiāls tādā veidā nav pieņemams.

Eksperta komentāri un ieteikumi materiāla pilnveidošanai:

Paldies par atbildēm!

Eksperta paraksts .....

Eksperta anketa

Cienījamais ekspert!

Lūdzu, apvelciet vai sniedziet atbildes uz zemāk minētajiem jautājumiem. Jūsu sniegto informāciju izmantošu sava maģistra darba izstrādē. Būšu pateicīga, ja atbildēsiet atklāti.

Vārds, uzvārds _____

Ieņemamais amats _____

Pedagoģiskā darba stāžs _____

Izglītība _____

Kvalifikācija _____

1. Vai Jums par novērtējamo jautājumu ir publikācijas?

_____

2. Ar ko Jūs pamatojiet savu viedokli par novērtējamo jautājumu?

- ar pētījumu dotajā jomā _____;
(kāds)
- ar pedagoģisko pieredzi;
- ar intuitīvu priekšrakstu palīdzību.

3. Cik lielā mērā Jūs pārziniet novērtējamo jautājumu?

- zinu visus galvenos novērtējamā jautājuma pedagoģiskos un speciālos aspektus;
- zinu lielāko daļu novērtējamā jautājuma pedagoģiskos un speciālos aspektus;
- daļēji pārzinu novērtējamo jautājumu.

4. Kādus mācību līdzekļus Jūs izmantojiet, mācot tēmas ‘‘Mājoklis’’, ‘‘Mājas vide’’?

_____
_____
_____
_____